EPITOME TROPORVM AC SCHEMATVM ET GRAMMATICORVM ET RHETORVM, AD Auctores tum prophanos tum sacros intelligendos non minus vtilis quam necessaria.

IOANNE SVSENBROTO RAuenspurgi Ludimagistro collectore.

Index Alphabeticus in calce adiectus est.

LONDINI,
In Aedibus Henr. Wykes.
1570.

AVCTORES QVI huic opellæ operam præstiterunt.

BRITISH MUSEUM

M. T. Cicero.
Fabius Quintilianus.
Georgius Trapezuntius.
Des. Erasmus Roterodamus.
Philippus Melanchthon.
Diomedes, Grammaticus.
Aelius Donatus, Grammaticus.
Antonius Mancinellus Veliternus
Martianus Capella.
Consultus Chirius Fortunatianus ex Capella.
M. Veltkirchius Rhetor.

Le manuel

οἰστέον καὶ ἐλπιστέον.

IOANNES SVSENBROTVS
Almangauus Discipulus suis.
S. D.

BONI Præceptoris officium est, Literarum studiosa Iuuentus, vt in interpretandis Auctoribus non modò Etymologiam ac simplicem verborum Syntaxim, & id genus alia prosequatur, verumetiam artificia tum Grãmaticæ, tum Rhetorices, quæ ad Auctores & prophanos & sacros ritè intelligendos haud mediocriter faciunt, adamussim καὶ ἀκριβῶς explanet atque commonstret, vt inde Auctoris prelecti mentem facilius intelligere queant. Nam qui hæc artificia, Tropos dico & Schemata, quæ præcipuè inter exponendum indicanda erant, prætereunt, negligunt, ac contemnunt, præterq; causam, quod dicitur, fugiunt: hi perinde faciunt, ac qui Andabatarum more pugnare, atq; adeò clausis oculis scopum attingere quempiam docere conantur. Ego sanè, quò id præcauerem, huiusmodi orationis ornamenta vobis ac cæteris Discipulis olim meis, pro virili ac ingenij captu, etsi non omnia semper, quæ occurrebãt, plæraq; tamen, quæ elegantiora videbantur, inter prælegendum velut digito commonstraui, quò sensus illius, quod prælegebatur, à vobis certius ac citra obscuritatem perciperetur, simulque haberetis scribendi dicendiq; formulas, quas assiduo vsu imitari lice-

Not. [illegible] præceptore oscitãtes, Auxesis, homœoteleutõ.

 ret

set, Cæterum, quia præter Mosellani tabulas, nihil vobis Troporum ac Figurarum in manibus erat, nactus otium à ludo literario per id tẽporis (quo infrenis illa hoc seculo perditissimo Bacchanaliũ peniphalis. luuẽtus, per totum oppidum laruata, velut Isidis œstro percita, aut inferorũ furijs exagitata, Cõpar. et ὁμοιοτέλευτον. sursum deorsum cursitaret, Baccho Veneriq; parùm honestè litaret, ac reliquis plus quàm Ethnicis, ne dicã impijs, ritibus strenuè vacaret, & mihi per catarrhũ, plus quàm vellem κατακρέοντα, ad liberiora, ac publica, & quidẽ honesta honestorum virorum ac senum cõuiuia, hactenus apud nos istis Bacchanalib⁹ recepta moribus, adire non liceret:) eo inquam tempore, vt illius tædium deuorarem, Tropos ac Schemata, quę apud Poëtas. Historicos, ac Rhetores, in frequentiori vsu sunt, ex selectis auctoribus in hãc Epitomen colligere visum est: quò vobis & in hac parte, sicut in Grammaticis, cõsulerem, ansam præberem, ac viam commõstrarem ad horum lectionem Auctorum, vnde hæc Epitome excepta est. In qua quidem is ordo (quẽ Philip. Melanch. leni ac lepida facũdia vir primus attigisse videtur) à me obseruat⁹ est. Primo enim loco Tropos posuimus tum dictionum tum Orationum, deinde Schemata, quæ & ipsa in Grammatica & Rhetorica diducta sunt: tum Grammatica iterum in Orthographias ac Syntaxeos diuidim⁹ur. Rhetoricorum porrò Schematum tres ordines fecimus: Dictionum, Orationum,

Epanalepsis.

ὁμοιοτέλευτον.

Dicẽdorũ ordo.

Genitiu⁹ casus.

tionum,& Amplificationum. Idque magis docendi gratia, quàm superstitiosa obseruatione: nam & Rhetores & Grãmatici Schemata quædam habẽt vel immutatis, vel variatis nominibus, quæ illis sunt communia. Sunt & orationũ Schemata (Fortunatianus λόγους appellat) quæ etiã Amplificationis exornationes dici merentur. Hãc igitur Epitomen eo accipiatis animo, quo vobis vel etiam absentibus Discipulis dedi caui, hoc est lubẽti, candido, ac benenolo. Hanc obuijs, vt aiunt, manibus excipite, legite, relegite, ac animo inscribite, tũ in scribẽdi ac loquendi vsum redigite, cùm alioqui (vt sæpenumerò vobis inculcaui) citra meditationẽ ac vsum ars omnis omni omnino vtilitate vacet. Quod si feceritis, Musarũ ianuæ procul dubiò vobis aperientur. Valete, ac Deum in vestris preculis pro me interpellate. Rauenspurgi ex Museolo nostro. 5. Martij. Anno humanitatis Christi reconciliatoris nostri. 41. Scholasticæ admininistrationis, 35. Aetatis meæ. 56. qui mihi est Climactericus, id quod Domini pietas bene vertat. Iterum valete, ac bonis literis, veræ ac certissimè possessioni, omnibus neruis incumbite. Olim non pœnitebit.

Articulus & ὁμοιοτέλευτον.

Vegetius Traductio.

TYPVS HVIVS EPITOME.

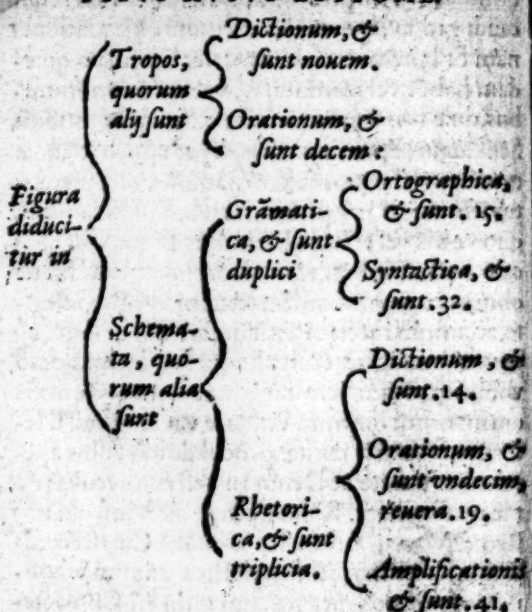

Summa Troporum ac Schematum in hac Epitome. 132.

FIGVRAE est ratio quadam, qua de recto ac simplici loquendi genere cum aliqua dicendi virtute deflectitur. Hac auctoritate, vetustate, consuetudine & consensu doctorum plerunq; sæpe etiam ratione quadam ac metri necessitate defenditur. Una tamen in re maximè vtilis, vt quotidiani & semper eodem modo formati sermonis fastidium leuet, & nos à vulgari tum scribendi, tum dicendi genere defendat. Quòd si quis hisce figuris parce, & cùm res poscet, vtetur, velut aspersò quodam condimento, oratio iucundior erit: atqui nimium affectauerit, ipsam illam gratiam varietatis amittet. Fab. li. 9. cap. 3. Figura vnde dicatur. Vtilitas. Vsus.

Illud tamen obseruandum, figuras certo numero omnes comprehendi non posse. Vnde notiores, ac ab auctoribus frequentiore in vsu vsurpatas propria hic ac certa ratione, tum exemplis quoque discernere decretum est. Porrò figura diducitur in Tropum & Schema, siue figuram propriè. Fab. refragatur.

TROPVS est dictionis siue orationis à propria significatione in cognatum ornandi gratia variatio, ἀπὸ τοῦ τροπεῦω quod dictionis, vel orationis significationem inuertat atq; cõmutet. Motũ appellant. Tropus. Fab. li. 8. cap. 5. in calce.

SCHEMA vel figura propriè, est aliqua noua & scribendi & dicendi forma. Vel est quædam arte nouata tum scribendi tum dicendi ratio. Schemata etiam orationis lumina, exornationes, ac colores appellantur. Et Cicero colores Rhetoricos pro pigmentis Rhetoricis accipit, ac orationis ornamentis, Schema.

Differūt Tropꝰ & Schema

Tropus porrò à Schemate in hoc diſsidet, quòd in illo ſignificatio mutatur: vt, Progenies viperarum, id eſt, maiorum interfectores ac homicidarū filij: in hoc verò nulla eſt ſignificationis mutatio: vt, Tanta ne animis cœleſtibus ira? Id tamẽ auctores veluti quoq; plurima vertunt. Et Fabius tum Tropū tum figuram ſiue ſchema frequenter in eaſdem coire ſententias ſcribit.

Nocētiſſimi morū parentum nocētiſſimi filij. Aenei. 1. Lib. 9. cap. 1.

Sunt autem Tropi duplices, Dictionum videlicet & Orationum: Dictionum Tropos vocāt, non quòd per ſe poſita dictio, non in oratione, ſignificatum mutet, ſed quòd in oratione vnius ſolius dictionis ſignificatus mutatur. Suntq; Tropi dictionum octo.

TROPI DICTIONVM.

Metaphora. μεταφέρω. trāsfero. μεταφορά. trāſlatio. Vox aliqua tribꝰ trationibꝰ transfertur. Fab. li. 6. cap. 6.

METaphora eſt cùm vox à propria ac genuina ſignificatione ad alienam, ſed cognatam, trāsfertur. Tropus longè pulcherrimus: vt Video pro intelligo, perſpicio pro cognitum habeo, deuoro pro vinco ac perfero, perſpicio pro admiror. Item ſi hominem odioſe atque inſuliſe loquacitatis rudere aut blaterare dicas. Porrò vox à propria ſignificatione ad aliam transfertur: Vel neceſſitatis cauſſa: vt cùm vites gemmare dicimꝰ, ſitire agros, fructus laborare, luxuriare ſegetes: Vel emphaſeos ac maioris ſignificantiæ gratia, vt incenſus ira, inflāmatus cupiditate, lapſus errore: Vel deniq; ornatus cauſſa: vt lumen orationis, generis claritas, concionum procella, eloquentiæ flumina, fons ac ſeges gloriæ: & ſegetes fluctuant, id eſt, mouentur, &c.

2 Synecdoche συνεκδοχὴ *Intellectio, est quoties aliud ex alio quocunque modo intelligitur. Vel cùm ex vno plura intelliguntur: vt Romanus prælio victor, pro Romani victores. Vel ex parte totu. Vt mucro pro gladio, tectum pro domo. Retroq; vt ingens a vertice pontus, id est, procella & vnda ponti: & fontemq; ignemque ferebant, id est partem fontana aqua. Vel ex specie genus: vt, Horatius, Iracundior Adria, pro quouis tempestuoso mari. Et Acheloia pocula, pro quouis fluuio scripsit Virgilius. Vel cùm ex materia res confecta significatur: vt ferrum pro gladio, abies & pinus pro nani. Vel ex præcedentibus, sequentia: vt, Virgineam soluit Zonam, id est, devirginauit. Subdidit equo calcaria, id est, cucurrit. Breuiter, quoties aliud ex alio intelligitur: vt, Vixerũt, id est, mortui sunt. Et nos quoq; floruimus, id est, fœlices fuimus. Ita Cicero.*

Synec che.

1 2 3

3 Metonymia μετωνυμία *Transnominatio, est nominis pro nomine positio: cuius vis est, pro eo quod dicitur, causam propter quam dicitur, ponere. Hanc Rhetores Hippallagen vocant. Ea fit copluribus modis. Primò cùm inuentorem pro re inuenta ponimus: vt, Ceres pro frumento, Bacchus pro vino, Venus pro libidine, Vulcanus pro igne, Neptunus pro mari, Mars pro bello, &c. Secundò quoties continens, pro eo quod continetur, vsurpamus: vt, epotos cados. Cœlo gratissimus amnis, id est, cœlitibus. Nùc pateræ libate Ioui. Sæculum fœlix, &c. Tertio quando contentũ pro continente accipitur: vt, Vina sonant, Vicinus ardet, Eamus ad nos. Deuoremus*

Metony

1 2

hominem, Hunc tibi comedendum propino. De sepe
4 gustare, vbi dominus rei pro re ipsa ponitur. Quarto
cùm ex effectu efficiens intelligitur: vt, pallida mors,
frigus pigrum, mœstus, timor, audax iuuenta, pallen-
Virg. tes habitant morbi, tristisq; senecta: præceps ira, hila
Aeneï. 6. ris adolescentia, inconsultus amor, inuerecunda nox,
5 audax vinum, &c. Quinto cùm ducem pro his qui
6 subsunt ponimus: vt, Cæsus Hannibal. Sexto quoties
auctorem pro opere accipimus: vt, Virgilius venit,
7 Homerus distrahitur, Terentius emitur. Septimo
quando signum pro signato vsurpamus, vt fasces &
secures pro imperio consulari. Sceptrum pro regno,
8 gladius pro magistratu. Octauo deniq; cùm facinus
pro eo, qui illud designauit, accipimus: vt, Sacrilegij
est deprehensum, pro Sacrilego. In peculatu animad-
uersum est, pro peculatore, &c.

Antono masia. 4 Antonomasia Αντονομασία, est qua aliqui quasi cognomen quoddam conueniens tradit: ab Oratoribus Pronominatio dicitur. Hæc teste Cicerone cognomine quodam extraneo demõstrat id, quod suo nomine appellari non potest. Et Fabius, Antonomasia, inquit, est qua aliud pro nomine ponit. Poetis frequentissima, Oratoribus non item. Et fit sex rationibus. Primo, cùm patronymica proprium loco
1 ponũtur: vt, Pelides aut Æacides pro Achille, Priamides pro Hectore, aut certo Priami filio. Romulides pro designato Romano: & hæc variatio solũ poetis permissa est, quibus sõlis patronymicis in carmine
2 vti permittitur. Secundo fit per possessiua quædam patria, idq; Oratoribus conceditur: vt, Tyrinthius

pro

pro Hercule, Cytherea aut Cypris pro venere, Saturnius pro Ioue, Cinthia pro Diana, Cylleníus pro Mercurio. Tertio fieri ſolet per Epitheton, & hac, 3
vt & ſequentibus, tam oratores quam poëtæ ex æquo libere vtuntur. Virg. Æneid. 4. Thalamo quæ fixa reliquit Impius, pro Ænea. Pœnus pro Hannibale. Senex pro perſona heri apud Terentium. Quarto 4
ſolita eſt fieri, quoties Appellatiuum ſtudij, artis, officiúe aut dignitatis, propry nominis locum obtinet: vt, Philoſophus pro Ariſtotele, Poëta pro Virgilio, Apoſtolus pro Paulo, Seruator pro Chriſto, Imperator pro Carolo. Quinto, cùm propria nomina 5
pro appellatiys affectum aliquem ſiue proprietatem propriys inhærentem ſignificantibus vſurpamus: vt Verres pro fure, Sardonapalus pro molli, Crœſus pro diuite ac locuplete, Phalaris pro crudeli, Cato pro ſeuero ac tetrico, Craſſus pro agelaſto, Venus pro formoſa, Diana pro intacta, Irus pro paupere, Ariſtides pro iuſto ac incorrupto, Epicurus pro voluptati dedito. etc. Sextò, cùm nomina gentium ſiue nationũ 6
pro attributis ipſarum ponimus: vt cùm Pœnus pro perfido accipitur, Scytha pro aſpero ac inhumano, Cretenſis pro vano ac mẽdaci, Sybarita pro luxui dedito ſiue faſtuoſo, Pigmæus pro breui, Gallus pro libidinoſo, Cares pro vili milite. &c.

5 Onomatopœia ὀνομαϛοποιία, Nominis confictio, eſt nouarum vocum affictio ad imitationẽ ſoni, quem ſignificare debent. Nouis enim rebus noua nomina conceſſum eſt indere: vt, Clangorá, tubarum, apud Virgili. Taratantara pro cantu tubæ, Sibilus, Onomatopeia

mur-

murmur, tinnitus, mugitus, bombarda, Scopieta, vel vt alij, Sclopeta, an haluchacch: vnde Milites sclopetarij, vt plerique Hispani, Germani, Itali, et Janizari Turcarum imperatoris satellites, siue laterani. Breuiter, illa omnia vocabula, quæ significãda alicuius rei gratia pro tempore acri necessitate apertè fingimus. Hac in re in consilium sunt adhibendi, Cicero, Horatius, D. Erasmus, & Iacobus Lodouicus Rhemẽsis lib. de Elect. ac verborum collocat. 1. cap. 18. Tropus propriè non est, nam significatio non mutatur sed rei anonyma nouum nomẽ indicitur, hocq; modo à Catachrêsi separatur.

Catachresis. 6 Catachrêsis κατάχρησις, Abusio, est quæ non habentibus nomen suum accõmodat, quod in proximo est: vt Piscina in qua lauamus, nec pisces insunt, Vires hominis breues, longum consilium, minutus animus pro paruo, pyxides cuiuscũq; sint materiæ. Differt autem à Metaphora, quòd hæc proprium alieno commutet, illa verò vbi nomen omnino deest. Poetæ tamẽ sõlent etiam abusiuè in his rebus, quibus nomina sua sunt, vicinis potius vti, quod in soluta oratione rarenter vsu venit.

Metalepsis. 7 Metalepsis, μετάληψις, Transumptio, est vbi gradatim itur ad id, quod ostenditur. Vel est, cum aliqua vox aliud à proprietate significationis suæ, ex his quæ præcesserunt, denotat. Tropus Poeticus, ac omnino rarus. Virg. Eglog. 1.

Idem Aenei. 5. Septima post Troiæ excidum iã vertitur æstas.

Post aliquod mea regna videns mirabar aristas.

Hic per aristas spicas, per spicas messes, per messes æstates, per æstates annos accipimus. Idem Æneid. 1.

Spe-

Speluncis abdidit atris: nigræ enim intelliguntur, ex nigris tenebrosæ, & per hoc in præceps profundæ. Est & hæc Metalepseos natura, vt inter id quod transfertur, sit medius quidam gradus, nihil ipse significans, sed præbens transitum. Differt ab aliis Tropis finitimis, quòd veluti per gradus quosdã ad id, quod significare volumus, progreditur.

8 Acyrologia, ἀκυρολογία *siue* ἄκυρον, *est cùm vox haudquaquam propriæ significationis orationi intercalatur. Terent. Nam quod tu speras, propulsabo facilè. Speras pro times. Virg. Æne. 4. Hunc ego si potui tantum sperare dolorem, id est, timere. Iuuenalis. Sat. 4. Iam quartanam sperantibus ægris, id est, timentibus. Et Græci in hunc modum* ἐλπίζειν *vsurpant. Herod. lib. 8.* ἀντιπάλας γὰρ ἔξειν ἤλπιζον, *id est,* ἐφοβοῦντο. Acyrologia.

9 Antiphrasis ἀντίφρασις *est dictio è contrario significans. Vel est vnius verbi ironia: vt, Bellum, quòd minimè bonum: Lucus, quòd minimè luceat. Sunt tamen qui à luce sacrificiorum dictum putant: & Parcæ, quod minimè parcant, vel quasi parte. Aug. Dathus refragatur. Mancinell. Antiphrasis vox est signans contraria dicto. Est etiam Tropus orationis, de quo infrà.* Antiphrasis.

TROPI ORATIONVM.

ALLEGORIA, *Inuersio, permutatio, est cùm aliud verbis, aliud sensu proponitur, vel cùm ex verbis propositis longè alius sensus, interim etiam contrarius, colligitur. Continet illa plures translationes* Allegoria.

tiones & continuas, ob idq; perpetua etiam Metaphora dicta. Hæc ex sententijs prouerbialibus ac item prouerbijs crebrò confieri solet. Vt, Pedem conferre pro eo quod est argumentis concertare. Jugulum petere, pro eo quod est caput causæ aggredi. the principall of the causers to take hold of. Tragulam inijcere, id est, fallaciam intendere. Flāma fumo est proxima, quo significatur tempestiuus cauendum esse periculum. Vino vendibili suspensa hedera nihil est opus, id est, res præclara exoticam commendationem haud desiderant. Virgil.

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

Porrò Allegoria nec totam occupat orationem, nec apertis permista est. Horatius totam ac impermistam posuit:

Lib. 1. Ode. 14. O nauis, referrent in mare te noui
Fluctus? ô quid agis? fortiter occupa
Portum, &c. In qua Nauim pro repub. Fluctuum tempestates pro bellis ciuilibus. Portum pro pace atque concordia intelligi voluit. Ita Virg. Georg. 2.

Sed nos immensum spatijs confecimus æquor:
Et iam tempus equum spumantia soluere colla.

hoc est. Ego iam immēsam absolui materiam, & quæ hic tractanda erant carmine cōplexi sumus, nunc cōuenit colophonem addere, ac id carmen finire.

Commista allegoria exemplū est hoc Ciceronianum. Equidē ceteras tempestates & procellas in illis duntaxat fluctibus concionum semper Miloni putaui esse subeūdas. Hic allegoriam commiscuit, quādo fluctibus concionum dixit. Consimile est illud Matth.

tertio,

tertio, Cuius ventilabrum in manu ipsius, & purgabit aream suam, et colliget triticum in horreū suum, paleas autem igni comburet inextinguibili. Hic permista est Allegoria, nam dicitur igni inextinguibili. Est autem sensus, Christum iudiciaria potestate, quam à patre accepit, in extremo iudicio pios segregaturum ab impijs, & illos quidē aeterna donare beatitudine, hos verò aeternis cruciatibus addicere. Illud in Allegoria in primis obseruandum est, vt ex quo genere cœperis translationis, hoc desinas. Ne cum initium à tempestate sumpseris, incendio, aut ruina finias:

Fab. li. 8. cap. 6.

Et cum amphora cœpit institui, cur vrceus exit?

Horatius in Arte.

Huius octo sunt species: Ænigma, Paræmia, Ironia, Sarcasmus, Astismus, Mycterismus, Antiphrasis, et Charientismus. Additur Hyperbole.

Aenigma, αἴνιγμα est obscura allegoria, & verborum inuolucris tecta atq; velata sententia. Manc, Obscurus sermo cunctis Ænigma vocatur.

Ænigma

Mater me genuit, eadem mox gigniter ex me.
Ex aqua enim glacies concrescit, & rursus in aquam resoluitur. Differt ab Allegoria, quòd haec sit euidēs, clara et manifesta: illa subobscura ac latens oratio. Neque id vitio verti debet, si doctis vel loqueris vel scribas, imò ne tum quidem, si vulgo, vt sint quae vestigare ac discere cogantur. Apud prophetas & in Apocalypsi plura sunt Ænigmata: ac item apud Ethnicos scriptores deorum ac Sibyllarum oracula.

2. Paroemia παροιμία, est celebre dictum, scita quapiam nouitate insigne. Ad quam duo requirun-

Paremia

tur. Alterum quidem, vt dictum sit celebre, vulgo iactatum. Vnde et apud Graecos id nominis vsurpat, quòd passim per ora hominum obambulet: & apud Latinos Adagium, quasi dicas circũ agium, auctore Varrone: et Prouerbium, quasi verbum omnium cõmune, hoc est, sentẽtia, quæ in omnium ore versatur. Alterum verò vt scitum sit, hoc est, aliqua ceu nota à communi sermone discernantur, & antiquitate pariter ac eruditione commendetur. In his colligendis D. Erasmus, vir de bonis literis meritissimus, non absq; sudore summam nauauit operam. Et Polydorus Virg. Vrbinas, præter aliquot Ethnicorum prouerbia, sacra etiam collegit.

3 Ironia Ειρωνεία Illusio, est quæ vno aut pluribus verbis cõtrarium ostendit quod dicitur. Manci.

Ironia quidem mihi dissimulatio fertur,
Ironia quidem multis illusio habetur,
Quum sermo ostendit recto contraria sensu.

Simulatio dicitur, vt est principiũ pro Ligario. Nouum crimen C. Cęsar, &c.

Hæc aut rei natura, aut risu, siue pronũciatione, aut persona significatur: nec difficulter ex orationis circumstantijs eius ratio colligi potest. Virg. Egregiam verò laudem, & spolia ampla refertis Tuq; puerque tuus. Idem. Scilicet is superis labor est. Terent. Id populus curat scilicet. Cic. in Ver. act. 7. Quid ais bone custos, defensorq; prouinciæ? Castimonia Hippolytum præ se fert, de adultero. Agit Æneam re ipsa, de eo qui patrẽ violauit. Amos. 4. Venite ad Bethel & impiè agite, Ad Galgalam & multiplicate præuaricationẽ. I nunc et rebus nimium cõfide secundis, I nunc & in fortuna spem pone tuam. Virg. Æn. 7.

I nunc

I nunc, ingratus offer te ventis periclis,
Tyrrhenas i sterne acies, rege pace Latinos.
Goe away and do it more. Ac cetera huius farinæ figurata iussiones, sine permissiones, quæ vim prohibendi habent. Porrò, Scilicet, & verò, particulæ Ironiæ, cùm primis aptæ videntur.

4. Sarcasmus σαρκασμὸς, est plena odio atque hostilis irrisio. Vel iocus ex amaritudine. So as the cat plaies with the mouse. The plaie of the cat is the death of the moule. Mancinellus.
Sarcasmos plena est odio derisio ab hostibe.
ἀπὸ τοῦ σαρκάζω, amarulentè rideo.

Virg. Æn. 2. Pyrrhus ad Priamum:
Referes ergo hæc, & nuntius ibis
Pelidæ genitori, illi mea tristia facta. Idem Æn. 12
En agros, & quam bello Troiane petisti
Hesperiam metire iacens:

5 Asteismus, Astysmus, Astismus, ἀστεισμός. Urbanitas, est longe petitus iocus, adeoque inexpectatus de re aliqua absurda. Vel est facetæ iocu urbanitas rustica simplicitate carens. Facetum & ciuile scomma. Virg. Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui, id est, qui Bauii malū Poetam amplectitur, exosculetur etiā Meuium, peiorem Poetam. Idem:
Atq; idem iungat vulpes & mulgeat hircos: hoc est, absurda & quæ contra naturā sunt faciat. Manci.
Effertur quicquid sine rusticitate facetè,
Ipsa figura quidem Astismos dicitur esse.

6 Mycterismus μυκτηρισμός, est simulata quidem sed non latens derisio: quod Persius Naso suspendere

dere vocat: & in gestu magis quàm verbis ostenditur: sitque cum naso suspenso quippiam fastidimus. μυκτὴρ enim (auctor Iulio Polluce) nasum significat. Quicquid igitur contractis irridendo naribus dicitur, Mycterismus est.

Diasyrmus

Diasyrmus διάσυρμός, est Eleuatio vel Irrisio, quando videlicet ludentes, quæ ab aduersarijs dicuntur, dissolnimus: qualis est in Murenana totus ille in Sulpitium locus de Iure ciuili.

Antiphrasis

7 Antiphrasis ἀντίφρασις, est cùm vox aut sententia aliqua per contrarium intelligitur, vt bellum quod minime bonum sit. Mancinellus: Antiphrasis vox est signans contraria dicto. Dicimus hinc Parcas, quia nulli parcere norunt. Differt ab Ironia, teste Diomede, quòd hæc pronunciando mutat affectum & significationem, illa verò diuersitatem personæ siue rei denotat, vt si quis Nanum vocet Atlantem. It is a handsome mã, if he stode vpon the sete he would loke into the pot. Aut si puellam Aethiope atriorem percandidã dicas. Acutum ingenium pro stolido ac hebeti.

Charientismus

8 Charientismus, χαριεντισμός, est cùm dura mollioribus verbis mitigamus, vel cũ duriora reipsa gratiosis verbis molliuntur.

Terentius:

Bona verba quæso, cùm pistrinũ deprecaretur Dauus. Quod Plato lib. de rep. 1. εὐφημεῖν, i. bene ominata dicere dixit. Deducitur autem à verbo depositiuo χαριεντίζομαι. i. facetè cauillor, lepida vrbanitate ac salibus vtor. Vtimur hoc tropo præcipuè, vbi

ira

ra commotum ac perturbatum verbis lenire percu-
simus. Et hactenus de Allegoriæ speciebus.

Hyperbole, ὑπερβολὴ, est cum dictio vel oratio Hyperbo
fidem excedens augẽdi minuendiue gratia ponitur.

Mancinellus.

Transcensus veri manifestus Hyperbola fiet.
Superlatio, dementiens superiectio, Eminentia, &
Excessus etiã appellata: vt Fulminis ocyor alis. Vix
ossibus hærent, hæc non adhibetur, vt credatur quod
dicimus, sed vt ex eo quod incredibile est, credatur
penè incredibile. Est autem omnis Hyperbole vltra
fidem, non tamen esse debet vltra modum. That
they like it not to hic, alioqui non alia magis via
in ὑπερβολὴν perueniri solet. Mentitur vtique Hy-
perbole, non tamen ita, vt mendacio fallere velit, sed,
vt illo ad verum perueniamus. Breuiter plus dicit
Hyperbole quàm res habet, attamen quod verũ est
ex falso intelligitur. Vt, hic vel saxa sua loquacitate
rumpere possit. Cœlum digito attingere. Cœlum ter-
ritat armis. Feritq; ad sydera fluctus. Risu diffluo.
Est autem Hyperbole Adagiorum generi admodũ peculiares, efferuq; vel per denominationem, vt alter Aristarchus. Vel per cõparationem, vt noster hic Phalaris. Vel per similitudinem, vt Stentore clamosior. Vel per Epitheton, vt Nestoria eloquentia. Sus porrò noue seu fontes, à quibus hic Tropus duci potest. Primo ab ipsa re, quũ videlicet res pro persona vsurpatur, vt quoties hominem scelestum, Scelus appellamus: Pestilentem, Pestem: Tenebriorem, Tenebras: Carcere dignum, Carcerem. Potest & vnum-

Hyperbole quatuor modis effertur.

quodque per comparationem efferri, vt ipsa nequitia nequior, cæcitate cæcior, ipsa siti siticulosior, non modò probus imo ipsa probitas, deformitate deformior. Secundò à rebus trahitur similibus, vt Mella dulcior, pice nigrior, nive cãdidior, oleo tranquillior, plumbo stupidior, spongia bibacior, labyrintho inuolutior. Tertio ab animantibus, vt Muliere loquacior, cerno vinacior, luscinia vocalior, dipsade nocentior, limace tardior, scropha fœcundior alba, &c. Quartò ducuntur à personis falsorum deorum, Vt Diana intactior, Venere formosior, Mercurio facundior, Momo mordacior, Vertumno inconstantior, Proteo mutabilior, Empusa magis varius. Quintò à personis fabulosis, vt Tantalo sitientior, Cyclope immanior. Nestore facundior, Vlisse dolosior, Penelope castior, Niobe fœcundior, Grillo stultior, quorum hodie infinitus est numerus, qui inuentis frugibus malunt arrodere glandes. Sextò à Personis Comœdiarum, vt Thrasone Terentiano gloriosior, Demea iurgiosior, Mitione facilior, Gnathone adulantior, Phormione confidentior, Dauo versutior, Thaide blandior. Septimò à personis historiarum, vt Zoilo inuidentior, Catone seuerior, Timone inhumanior, Phalaride crudelior, Crœso ditior, Codro pauperior, Fabio cunctantior, Socrate patientior, Milone robustior, Curione obliuiosior, &c. Octauò à gentibus sumitur, vt Pœno perfidior, Scytha asperior, Cretensi mendacior, Pygmæo breuior, Milesijs effeminatior, Care vilior, Scythotauris inhospitalior. Nono denique ducitur ab officijs, vt Le-

Apud Plutarchum.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

nent

one magis periurus, Cinaedo mollior, Milite glorio-
ior, Areopagita tristior, Tyranno violentior, Car-
nifice immanior, &c. Differt porrò ab Amplifica-
one Hyperbole, quòd hæc naturæ modum excedit,
lla intra à fidei limites consistit.

Annotatiuncula.

Superiores Tropi, nempe Allegoria, Paræmia,
ronia, ad orationem etiam exornandam haud me-
diocriter faciunt: Paræmia item confirmãdi gratia
on rarò adhibetur. Vsum porrò illorum omnium
roporum, præter Fabium, D. Erasmus in commen-
tarijs de duplici copia abundè docet.

DE SCHEMATIBVS.

SChema quid sit, suprà in fronte definitum est. Schemata sunt duplicia, Grammatica scilicet & Rhetorica. Grammatica & ipsa bifariam diducuntur: nam alia Orthographica, alia Syntactica. De quibus ordine dicam.

ORTOGRAPHICA Schemata dicuntur, quòd circa dictionũ literas ac syllabas versentur. Hæc in regno solùm Poëtico. Cõmanipulones absque stipendio (quòd Mecœnates è logisteriis sese subducentes, nusquã apparent) sub Penia vexillis militare coguntur, sub Imperatore cui nomen Metaplasmus.

Est autem Metaplasmus. Transformatio quædam literarum vel syllabarum in dictionibus, præter loquendi formulã, aut necessitatis aut ornatus gratia in carmine figurata. μεταπλάσω Græce, Latine transforma vertitur. Cuius species numero quatuor

decim à Grammaticis recensentur, quæ quidem in quinque classes digeruntur. In quarum prima sunt Prothesis, Aphæresis, Syncope, Epenthesis, Apocope, Paragoge, siue Proparalepsis: quarum Prothesis, Epenthesis, & Paragoge literam vel syllabam in dictionis tum initio, tum medio, tum fine addunt, reliquæ tres auferunt. In secunda sunt Systole & Diastole, quæ syllabarum quantitatem commutant. In tertia sunt Ecthlipsis & Synalœpha, quæ vocalem inter scandendum extrudunt. In quarta Synæresis est & Diæresis, quarum hæc syllabam in carmine diducit, illa verò contrahit. In quinta deniq; classe regnant Antithesis & Metathesis, quæ literarum vel syllabarum stationem transponi iubent.

Prothesis. 1 Prothesis, *Appositio, est literæ vel syllabæ in fronte dictionis additio. Literæ: vt Turno gnatoq; patriq;. Syllabæ, vt Concitum tetuli gratum.*

ἀφαίρεσις. Aphæresis. Aene. 1. 2 Aphæresis, *est literæ vel syllabæ à fronte dictionis ablatio. Literæ: vt Ruit omnia latè, pro eruit. Syllabæ. Virg. Pone metum Citherea. Idē Aenei. 6. Discite iustitiam moniti & non temnere Diuos.*

Mancinellus:

Prothesis apponit caput, id quod Aphæresis aufert.

Ἐπένθεσις. Epenthesis. 3 Epenthesis, *Interpositio, est cùm litera aut syllaba dictioni interseritur. Litera: vt, Hac casti maneant in relligione nepotes. Syllaba: vt, Mauortis in antro. Mitis Germanis est Carolus Induperator.*

Syncope. Συνκοπὴ Aene. 1. 4 Syncope, *est cùm litera vel syllaba è dictionis medio tollitur, Litera. Virg. Manet alta mēte repostum Iudicium Paridis. Idem: Pocula porrigite dex-*

tris

ris. Syllaba: Quales tunc epulas ipsum glutisse putamus. Ita commorit pro commouerit, Mancin. Syncopa de medio tollit, quod Epenthesis infert.

5 Paragoge, Deductio, est literæ vel, syllabæ in fine dictionis additio. Litera, vt apud Plautum, hostis pro hosti. Syllabæ, Et summa dominarier arce, Prudentius: Ardentiq; iubet vestirier ostro. Paragoge παραγωγή.

Illud obiter obserues, infinitum passiuum in i extendi, sed poëtæ carminis gratia et adijcientes eundem corripiunt.

Apocope, est literæ aut syllabæ in calce dictionis abscisio. Literæ, Virg. Troias relliquias Danaûm & immitis Achilli, pro Achillis, ad vitãdum, vt credo, sibilum: subest & alia ratio, qua de in Grammatica Græca. Idem Egloga. 1. Nec spes libertatis erat, nec cura peculi: potest tamen & Synæresis esse. Syllabæ, Ouid. Adsuit & sertis tempora vinctus Hymen, pro Hymeneus. Mancinellus: Aufert Apocope finem, quem dat Paragoge. Proparalepsis item. Apocope ἀποκοπή. Aeneï. 3.

Systole, Συστολή, est cùm longa syllaba contra artis rationem corripitur, metri necessitate cogente. Aene. 1. Connubio iungã stabili, propriamq; dicabo. Vbi, nu, contra eius naturam corripitur. Idem porrò Aeneid. 3. legem secutus scripsit, Hectoris Andromache Pyrrhin' connubia seruas? Et alibi, Dedimus connubia nostra. Systole

Diastole, Διαστολή, est extensio syllabæ natura cõtractæ, Eclasis etiã dicta. Virg. Aen. 1. Exercet Diana choros, vbi, Di, cõtra lege producitur. Mancin. Diastole

Systola productam breuiare, Diastola fertur
Ducere correptam, sic Ectasis efficit ipsa.

Συναλοιφὴ Synalepha

Synalœpha, est cùm vocalis ante alteram nulla interueniente consonante in calce dictionis inter modulandum expungitur. Ouid.

Ludunt formosæ, casta est quam nemo rogauit.

Vel est, cum duabus vocalibus concurrentibus prior quasi deletur. Vt, Atque ea diuersa penitus dum parte geruntur. Vide Grammaticam.

Ecthlipsis

Ecthlipsis, ἔκθλιψις, est consonantis m, cum vocali priore in numerando suppressio. Virgil. Æn. 3.

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum. Idem. Æneid. 1. Multum ille & terris iactatus & alto. Mancinellus:

Ecthlipsis necat m, vocalem aufert Synalœpha.

Synæresis

Synæresis, συναίρεσις, est quoties ex duabus syllabis, inter modulandum copactis, fit vna. Hæc etiã Episynalœpha dicitur. Virgilius Æneid. 6. Fixerat æripedem ceruam, pro æripedem. Mancinellus:

Syllaba de binis facta exstat Episynalœpha,
Hæc eadem fertur mihi nempe synæresis esse. Virg. Georg. 4. Seu lento fuerint aluearia vimine texta.

Vide prosodiam Grammaticæ.

Diæresis

Diæresis, διαίρεσις, est vbi ex dissecta syllaba duæ fiunt. Ouidius: Debuerant fusos euoluisse suos. Cætera in Grammatica. Mancinellus.

Dicitur in binas separare Diæresis vnam.

Æncid. 9. Dines equûm, dines pictæi vestis & auri.

Antithesis

Antithesis (aptius ἀντίστοιχον Antistœchon) est litera commutatio, hoc est, cùm litera pro litera ponitur.

nitur. Virg. Æneid. 1. Olli subridens hominum sator atque deorum, pro illi. Manetinellus:

Dicitur Antitheſis, ſi litera ponitur vna
Ponere cùm debes aliam, ſic dicimus olli.
Hac Antiſtœchon poterit quoque dicier aptè.

Metatheſis μετάθεσις, eſt cùm litera in dictione tranſponuntur. Verſus: Metath ſis

Litera poſita trãsferturq; Metatheſis eſſe. Æn. 10.
Nam tibi Thymbre caput Euandrius abſtulit enſis,
ſi à recto Thymber: ſin à nominatiuo Thymbrus,
Metatheſis non eſt. Inſpicito Grammaticam in redundantibus recto. Obſeruatio.

Græci Poëtæ in his figuris Latinis multò ſunt audaciores, illarum enim vſus apud illos frequẽtiſſimus eſt, & præcipuè in lingua Ionica, qua Homerus ſcripſit. Sunt & variæ Synalœphes formæ, qua Atticis & in ſoluta oratione comprimè familiares ſunt: queis de omnibus præter cæteros, conſulendi ſunt Conſtantinus Laſcaris Bizantinus, Theodorus Gaza lib. Grammaticæ introductionis. 4. in frõte, Hadrianus Amerotius Sueſſionenſis in calce compendij Grammaticæ ſuæ, & Tripho Grammaticus, quem quatenus ad hoc negotium attinet. D. Glarianus (Poëta haud incelebris, Græcæ & Latinæ linguæ apprimè doctus, veterum hiſtoriarum, vt ita dicam, helluo, καὶ μαθήσεου ἐμπαρόταται) Grammaticæ Vrbani Minoritæ per Typographum annelli curauit.

SCHEMATA GRAMMAtica Syntaxeos.

SCHEMATA Grāmatica *syntactica sunt, qua nouata ac figurata constructioni deseruiunt.*

Figurata constructio.

Est autem figurata constructio, cui aliquid deest, vel redundat, vel loco suo abest, vel immutatur, non tamen sine summorum in Romana lingua virorū exemplo. Hinc facile colligitur huius Syntaxeos Schemata vel defectum indicare: vt Eclipsis, Aposiopesis, Zeugma, Syllepsis, Prolepsis, & Anapodoton: Vel redundantiam præ se ferre, vt Pleonasmus, & sub eo Parelcon, Perissologia, Macrologia & Epanalepsis: Vel ordinem interruptum ostēdere, vt Hyperbaton: & quæ sub eo militant Anastrophe, Histerologia, Tmesis, Synchisis, & Parenthesis. Vel denique immutationem quādam arguere. Vt Enallage Casus, quæ & Antiptosis, Generis, item Numerorum, Modorum ac Temporum commutatio. Hæc omnia, quia in Grāmatica nostra innouata Syntaxi, satis, vt arbitror, tractata sunt, hic breuibus absolutæ placuit. Adiiciuntur præter hæc & plura alia, quæ partim inter tropos, partim inter figuras cōnumerari queant. Sunt præterea inter hæc, quæ ab oratoribus inter rhetorica schemata vsurpantur.

Eclipsis.

Eclipsis, Ἔκλειψις, *id est, dictionis siue oratiunculæ ad legitimam constructionem necessariæ in sensu defectus. In hac dictio vel clausula aut consuetudine auctorum, id est, eruditorum consensu, subaudiri solet, aut ex cæteris verbis in orationis clausula expressis, certa est.*

Mancinellus:

Dicitur vnius verbi defectus Eclipsis,

vt,

vt, Ita ferunt, aiunt, dicunt, scilicet homines.
Homo illiteratus quidē, quem tamen multis nō post-
ponas, pro talis vel is, cui vel quē, Auctore Laurentio. Memini videre, scilicet me. Sed de his hactenus, scilicet dictum est. Quid multa? & Ne multa, scilicet dicam. Tu soluendo non es, scilicet sufficiens. Qui oneri ferundo essent, scilicet potentes: vel simile aliquid, quod sensui quadret. Pridie Calendas, scilicet ante. Terent. Magis id adeò, mihi vt incommodet. Pro ob, siue propter id. Virg. Proyce tela manu, pro è vel à manu. Horat. Ad vnguem factus homo scilicet vsq;. Virg. Æne. 9. Ferte citi pedem, date vela, impellite remos, scilicet, & ite. Plin. Hominē ne Romanum tam Græcè loqui, scilicet Verùm ne est? vel Verè ne est? aut simile quippiam. Hanc coniunctionum Eclipsin, Asyndeton siue Dialyton vocant.

Aposiopœsis, ἀποσιώπησις, *est cum ex affectu, aut alicuius interuentu, aut etiam transitus ad aliud gratia, orationis pars aliqua præciditur. Cicero Reticentiā & Præcisionem vocat. Celsus Obticentiam, nōnulli Interruptionem. Ex affectu quidem, vel iræ: Virg. Æneid. 1. Quos ego, sed motos præstat componere fluctus, scilicet Vos tam audaces puniam. Vel pudoris. Idem Eglog. 3. Nonimus & qui te transuersa tuentibus hircis. Vel timoris siue religionis. Cicero pro Milone: De nostro enim omnium, nō audeo totum dicere. Vel cùm per seipsum quis tacet, ac aliud transit. Terent. Adel. Scen. 2. Act. 1. Ecce autem de integro, nisi quicquid est, volo scire, scilicet nisi quia, & est sensus, Nisi quia non temere credo,*

Aposio
pis.

do, & volo scire quicquid est. Virg. Æn. 2. Nec requieuit enim, donec Calchanta ministro. Sed quid ego, hæc autem? scilicet Vlysses destinat me ara. Vel tacet, nec vltra loquitur. Ter. Adelph. eadem Scena eiusdẽ Actus: Iam si verbum vllum post hac. Vel alterius interuentu personæ obmutescit: Idem Phor. Scena. 8. Act. 5. Demiphonem, si est domi, visam, vt quod Demipho. Nos ad te ibamus Phormio.

Zeugma

Zeugma, Σεῦγμα, est quando in similibus clausulis commune aliquid in vna positum, in alijs non mutatum desideratur. Mancinellus.

Cum plures sensus verbo concludimus vno.

Fit Zeugma, à nobis adiunctio dicitur esse.

Vt, non locus virum, sed vir locum honestat. Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia. Aut ætate forma defloruit, aut morbo. Magni nominis erat, quãti quisquam. Tantum habet agri, quantum ciuis quisquam. Facit aptè, qualiter semper. Studet impensè, quantoperè nullus. Vel quod certò scis, vel nihil est loquendum. Porrò Zeugma tripliciter variatur. Primò ab eo quod detrahitur, & hoc fit tribus modis. Secundò à loco vnde trahitur, vnde triplicẽ nomenclaturam sumit. Nam aut Prozeugma dicitur, cùm videlicet commune illud in fronte clausularum ponitur. Aut Mesozeugma, vbi commune medium clausularum locum occupat. Aut Hypozeugma appellatur, quòd commune illud postremæ clausulæ in calce annectitur. Tertiò variatur à particulis, quæ clausulas committunt, quæ tribus orationis partib. Nomine scilicet, Aduerbio, &

Con-

Coniunctione continentur. Consule Grammaticam.

Syllepsis, σύλληψις, *est cùm in dissimilibus clausulis commune aliquid, quod in vna ponitur, mutatiu, aliquatenus in alia desideratur. Mancinellus: Syllepsis siue & Conceptio tripliciter fit: Et genere, & numero, & persona, indignius autem Hic deducendum est ad dignius, optime Lector. Fit autem hæc per partes orationis ac earundē accidentia. Per partes quidem, modò cùm earum significatio est varianda, modò aliter. Per accidentia verò, vbi quod subauditur, genere, persona, numero, casu, modo, & tempore, si adhibeatur, est mutandū. Exēpla Syllepseos generum. Singulariter. Terent. And. Scena. 1. Act. 2. Vtinā aut hic surdus, aut hæc muta facta sit. Nulla virgo est dicēda, vel mente corrupta vel corpore. Plualiter. Ter. And. Act. 6. Scena. 3. Domus, vxor, liberi inuenti inuito patre. Virg. Cēsosq; reportant, Almonem puerū, fedatiq; ora Galesi. Ouid. Ilia cum Lauso de Numitore sati. Exempla Syllepsis personarum. Singulariter. Cice. Et penè ille timore, ego risu corrui. Idem: Ego illum de suo regno, ille me de nostra repub. percontatus est. Pluraliter. Terent. Adel. Hæc si neque ego, neque tu scimus, nō sinit ege st as facere nos. Virg. Spolia ampla refertis, tuq; puerq; tuus. Cicero: Si tu & Tullia lux nostra valetis, & ego suauissimus Cicero valemus. Ego cū vxore parùm bellè viuimus. Tu cū Andromache tua strenuè certatis. Exempla Syllepsis numerorum. Singular. Virg. Æn. 1. Hic illius arma, hic currus fuit. Idem: Socijs & rege recepto. Pluraliter.*

Ad fratrē in som. Sci.

Disti-

Discipuli & praeceptor cessant. Virg. Sunt nobis mitia poma, Castaneae molles & pressi copia lactis. Exempla de Syllepsi modorum. Et studes & hortor ne desistas, scilicet studere. Nec tu faceres, nec ego te permitterẽ, scilicet facere. Ter. Andr. Act. 3. Scen. 2. Ita ne tandem idoneus tibi videor, quẽ tam apertè fallere incipias dolis? Saltem accurrate, vt merui videar, scilicet fallere inciperes. De Syllepsi Temporum. Cùm te antè virũ ostẽdisti, tum hic vel maximè, scilicet ostendis. Longè nunc doctior est, quàm olim scilicet fuit. De Syllepsi per partes. Iustinus lib. 11. Prouolutae deinde genibus Alexandri nõ mortẽ, sed vt Darij corpus sepeliant, dilationem mortis deprecãtur. Ibi deprecor in priore clausula pro precando auersor, in posteriore pro valde precor ponitur. Idem lib. 3. in fronte: Ita egregius adolescens & caedem patris & necẽ fratris, & se ab insidijs Artabani vindicauit. Hic vindico priori loco pro vlciscor, pòst pro libero accipitur, Virg. Aene. 2. Sacra manu victosq́; deos paruumq́; nepotem Ipse trahit. Ibi & voce & significato diuersum est subaudiendum, scilicet deos & sacra gestabat, nepotem trahebat.

Prolepsis. Prolepsis πρόληψις, *est cùm generale quoddam praecedit, quod inde in partes diducitur. Virg. Conuenimus ambo, Tu calamos inflare leues, ego dicere versus. Praesumptio Latinè dicitur. Aquilae volant, haec ab oriente, illa ab occidente. Milites Caesariani cepêre Turcas, alius integros, alius saucios. Virgil.*

Interea reges, ingente mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, bigis it Turnus in albis,

Hinc

Hinc pater Æneas Romana ſtirpis origo,
Et iuxta Aſcanius magnæ ſpes altera Romæ,
Procedunt caſtris. Prolepſios implicitæ, quam vocant exempla. Salluſt. Cœpere ſe quiſq; magis extollere. Terentius Adelph. Acto. 4. Scen. 4. Aperite aliquis actutum oſtiũ, ſcilicet aliquis aperiat. Idem in eadem, Curemus æquam vterque partem, ſcilicet tu alterum, ego verò alterum curabo.

Pleonaſmus πλεοναςμὸς, eſt cùm ſupernacuis verbis orationis contextus vel affirmationis vel Epitaſeos gratia oneratur. *Affirmado, Aen. 4. Vocemq; his auribus hauſi:* per Epitaſin, id eſt, vehementiam ſiue exaggerationem. *Terent. Sed vbi nam gentium eſt?* Pleonaſmi exempla ſunt. *Cicero. Accipies igitur hoc paruũ munuſculum. Idem:* Minutis interrogatiunculis, quaſi punctis, id quod propoſuit, effecit. *Terent. Interea locũ cognoui, Idem ego hominẽ callidiorem vidi neminem. Ter. Phor. Act. 2. Scen. 1. Seruum hominem cauſam orare leges nõ ſinunt. Poteſt & Seruum hoc loco adiectiuum eſſe. Terentius Phor. Act. 1. Scen. 2. Quid? ſenem quòad expectatis veſtrũ? Vbi, Quid, redundare videtur, Cice. Quid? Orationis quot ſunt partes? Solet hoc fieri teſte Donato, pro more quotidiano, cùm tranſitus fit à mentione alterius rei in aliteram. Item, Tu mihi ſemper dormis, ibi mihi πλεονάζει. Ille mihi aſſiduè ſedet. Salluſt. Sed vrbana plebs, ea verò præceps erat multis de cauſis. Ea redundat. Sallu. Tanta vis auaritiæ in animos eorum veluti tabes inuaſerat, hic, in, abundat. Idem: Nam Brutus ab Roma aberat, ab redundat*

Pleonaſmus,

Retrò abundat.

dat. Virgil. Et retro sublapsa referri. Terent. Nũne oportuit præscisse me antè. Ibi antè πλεονάζει. Idem: Multa simul concurrunt, quî conjecturam nunc facio. Idem Phor. Act. 2. Scena. 3. negat, neq; eius patrem scire, quis fuerit. Ibi neque redundat.

Perissologia.

Perissologia, περισσολογία, cùm clausula orationis sine pondere rerũ adijcitur. Liuius lib. ab Vrb. cond. 8. Legati non impetrata pace, retrò domum, vnde venerant, abierunt. Superflua locutio.

Macrologia.

Macrologia μακρολογία, superiori admodũ confinis, est cùm orationi clausulæ redundãs annectitur: vt, Viuat Carolus Augustus, & non moriatur, &c.

Parelcon.

Parelcon παρέλκον, est quum dictio per syllabicã adiectũ explendi modo ornandiue gratia in fine extenditur: vt sunt hæ ferè Coniunctiones, siue potius syllabicæ adiectiones, Num, vt etiamnũ, Numnam. Terẽt. An. Numnam perimus? & Dum. Idem in eadem, Sosia adesdum, paucis te volo. Et, Ehodum bone vir ad me Virg. Nam neq; Parnasi nobis inga, nam neq; Pindi. Vbi nam παρέλκει, id est, abundat.

Epanalepsis.

Epanalepsis ἐπανάληψις, est quãdo post aliquam multa, vel claritatis vel alia quapiam causa orationi interposita, id quod in principio est collocatum, repetitur, ἐπανάληψις Latinè Resumptio, superiorum repetitio. Fit aũt Epanalepsis, vel iisdem verbis, vel diuersis ab his, quæ præposita sunt, aliâs propriate paribus, aliâs magis generalibus. Cicero ad Brutum: Caue enim existimes Brute (quanquam non est necesse ea me ad te, quæ tibi nota sunt, scribere) caue putes probitate, constantia, cura, studio Reip. quic-

quam

quam illi esse simili. Idem lib. Tuscul. 1. Confirmato illo, de quo, si mortales animi sunt, dubitare nō possumus, quin tantus interitus in morte sit, vt nè minima quidem suspitio sensus relinquatur: hoc igitur probè stabilito & fixo, illud excutiendū est, vt sciatur, quid sit cauere. Idem pro M. Marcello: Verum animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare, aduersarium nobilitate, ingenio, virtute præstantem, non modò extollere iacentem, sed etiam amplificare eius pristinam dignitatem: hæc qui faciat, non ego summis viris comparo, sed similimum deo iudico. In hoc exēplo Cicero figuram mutauit, vt apposititius clauderet. Adhibentur aliquando notæ quædam, quales sunt, Igitur, Inquam, & similes.

Hyperbaton, ὑπέρβατον, Transgressio est cùm dictionū clausularumue legitimus ordo immutatur. Nec aliud, teste Fabio, potest orationem facere numerosam, quàm oportuna ordinis mutatio. Mosellanus ita definit, Hyperbaton est transgressio quædam verborū, ordinem cōmunem perturbans. Mancinel. Vocum turbatus formabit Hyperbaton ordo. Cic. Animaduerti, iudices, oēm accusatoris orationē in duas diuisam esse partes. Paululū da mihi operæ. Cic. Sed amor voluntatisq; cōiunctio plus habet suauitatis. Longū est Hyperbatō apud Virg. in Tityro. Et epistola ad Rom. plaribus scatet Hyperbatis.

Anastrophe, ἀναστροφὴ. est dictionū præposterus ordo. Latinè inuersio siue reuersio dicitur. Manci. Dictio si sequitur cùm sit præcidere digna. Trāstra per & remos, hic Anastropha dicitur esse.

Virg. Italiam cōtra. Et his accensa super, & Maria omnia circum. Item. Spemq; metrumq; inter dubij.

Aenei. 5. *Horat. Quem penes arbitrium est. Idē lib: 1. sat. 3. Nam vitijs nemo sine nascitur. Persius sat. 6. Messe tenus propria viue. Queis sine. Qui cum &c. Cicer. Cuius cum parte magna mihi fuit amicitia. Idē: Cuius in labris veteres Comici lepôrem habitasse dixerunt. Cæsar: Diu cùm esset pugnatum. Terent. Mater quod suasit sua adolescens mulier fecit. Plaut. Vix apud me sum, vigilans qui propè dormio.*

Hysterologia. Hysterologia, ὕστερολογία, est cùm præpositio non casui seruit, sed quasi verbo, quasi cum eo compositum iungitur, Græcis frequentissima. Virg. Tyriam qui aduneris vrbem. Idem: Atque rotis summas leuibus perlabitur vndas.

Hystero proteron. Hysteron proteron. ὕστερον πρότερον. Præposteratio, est cùm id quod secundo loco fit, priorem in orationis ordine possidet, vel cùm quid ordine conuerso narratur. Mancinellus:

Hysteron & proteron nutrit peperit vocitatur.
Hæc fit cùm rectam seriem sententia mutat.

Differt ab Hysterologia, quòd in hac dictionum, in illa verò sensuum est Metathesis. Virg. Æn. 1. Et torrere parant flammis & frangere saxo. Idem: Postquam altos fluctus tetigit, & ad æquora venit. Liuius libro ab vrbe condita primo: Quod bonum, faustum fœlixq; sit, Quirites, Regem create. Cicero lib. 1. epist. 1. Ego omni officio, ac potius pietate erga te, cæteris satisfacio omnibus, mihi ipse nunquam satisfacio. Hæc loquendi figura Græcis est vsitatissima

ſima. Virg. Eglog. 9. Sic tua Cyrneas fugiat examina taxos. Sic cythiſo paſtæ diſtentet vbera vaccæ. Incipe ſi quid habes, &c. Horatius lib. 1. Ode. 3. Sic te Diua potens Cypri. Sic fratres Helenæ lucida ſydera, Ventorumq; regat pater, obſtrictis aliis præter Iapica, Nauis, quæ tibi creditum Debes Virgilium, finibus Atticis Reddas incolumem precor. In his duobus exemplis poſterioribus, comprecatio ſiue votum, precationem præcedit.

Tmeſis τμῆσις, Diacope διακοπὴ. eſt vnius dictionis cõpoſitæ diuiſio, vna dictione pluribusue interiectis, Latinè Sectio, ſiue interciſio. Manci. Tmeſis Diacope

Dat Tmeſim partes in binas dictio ſectæ.

Fab. Nã rogationibus plebiſne ſcitis ſancta ſunt iſta præcepta. Terent. And. Sce. 5. act. 1. Quæ meo cuiq; animo libitum eſt facere. Idem Eunu. Thais maximo orabat opere, vt cras redires. Idem in eadem. Omnia prius experiri quàm armis ſapientem decet. Plaut. Sed ne ego ſtultus, qui rem curo publicam.

Parẽtheſis παρένθεσις, Dialyſis διάλυσις, eſt ordinis deſſolutio p interpoſitã ſententiã: Vel eſt dum cõtinuationi ſermonis medius ſenſus aliquis interuenit. Latinè Interpoſitio, Intercluſio, ſiue diſſolutio. Manci. Interpoſitio Romane Parentheſis extat. Parethe ſis. Dy alyſis.

Virg. Aeneas (neq; enim patriam conſiſtere mentem Paſſus amor) rapidum ad naues præmittit Achatẽ. Idem Aen. 1. Iuppiter hoſpitibus (nã te dare iura loquuntur) Hinc lætũ Tyriisq; die Troiaq; profectis.

Synchyſis σύγχυσις. eſt quoties ordo omni ex parte confunditur. Latinè Confuſio. Donatus Hyper- Syncheſis

baton obscurum, & ex omni parte confusum interpretatur. Mancinellus:
Synchysis est vocum aut sensus confusio longa.
Æn. 1. Vina bon⁹ q̃ deinde cadis onerarat Acestes Littore Trinacrio, dederatq̃, abeuntibus, Heros Diuidit. Hunc habet ordine, Heros Aeneas diuidit deinde vina, quæ bonus Acestis Sicilia rex onerarat cadis, & dederat abeuntibus Troianis littore Trinacrio, id est Siculo. Idem in eodem, Treis Notus abreptas in saxa latentia torquet, Saxa vocant Itali, medijs quæ in fluctibus aras. Ordinatur sic, Notus torquet abreptas scilicet naues in saxa, quæ saxa latentia in medijs fluctibus Itali aras vocant.

Hyppallage

Hyppallage, ὑπαλλαγὴ, est quoties oratio cõuersis rerum ordine profertur. Latinè Submutatio siue Subalternatio. Virg. Aenei. 6. Ibant obscuri sola sub nocte, pro soli sub obscura nocte. Idem Æn. 2. Tergo sceleratum intorserit hastam, pro ipse sceleratus: Idẽ: Dare classibus austros, pro dare classes austris. Item in. 10. Stygij ad flumina fratris, pro Stygia ad flumina: Change the valle on the bypdel.

Antiptosis

Antiptosis, est cùm casus pro casu ponitur. Dicitur & Enallage, id est, immutatio casus, quam sani variationem multis modis apud illustres auctores legimus. Vir. Proyce tela manu sanguis, meus, pro mi. Persius Sat. 1. Vos ô patritius sanguis, pro patritie. Idem: Censorémue tuum vel quòd trabeate salutas, pro trabeatus metri causa. Hor. Macte virtute esto, pro mactus, teste Prisciano libro 17. in calce. Cic. Act. In oppido Antiochia, pro Antiochia. Virg.

Aen.

Æn. 1. Et fontem ſuperare Timavi, pro Timauum. Idem. Et celſam Butroti aſcẽdimus vrbem, pro Butrõtũ celſam vrbem. Idem: Ceruix cui lactea crines Accepit, pro cuius. Terent. And. Mulier quadam cõmigrauit hinc vicinia, pro ad, ſiue in hanc vicinia-ſiue. Sat. 1. Porrectura viro miſcet ſitiente rubetam. Ablatiuus pro datiuo. Horatius lib. 1. Satu. 5. Occurrunt anima, quales neque candidiores. Terra tulit, pro qualibus. Ter. Ea primùm ab ea animaduertenda iniuria eſt, pro iniuria eius.

De Enallage generum, numerorum, perſonarum, modorum, ac temporum, in Linacro, & Granimatica, & infrà in Alleotheta, communis illis Schema. Nos reliqua id genus Schemata proſequemur.

Hendiadis, *eſt cùm mobile in fixum vertitur. Virg. Chalybe frenoſq; momordit, pro chalybea frena. Idem Virg. Georg. Nec mihi diſpliceat maculis inſignis & albo. Idem Æne. 1. Molemq́, & mõtes inſuper altos, hoc eſt, molem altorũ montium. Idem Geor. 2. Pateriſq́, libamus & auro, id eſt, aureis pateris. Idem, Per famam ac populum, id eſt, famoſum populum. Idem, In partem & prædam, id eſt, partem prædæ. Hendiadis compoſita dictio eſt ab ἓν vnum, διὰ per, & δύς duo, cùm videlicet vnum pro duo explicatur. Vndè & in hunc modum fortaſſe rectius deſineretur. Hendiadis eſt, cùm res vna cõiunctione interueniente in duo carminis gratia deducitur, ſiue alterum è vocibus rem illam ſignificantibus adiectiuum, ſiue vtrunque, ſubſtantiuum fuerit.*

Hendiadis.

Tapinôſis, ταπείνωσις, *eſt cũ rei dignitas verbi*

Tapinoſis.

humilitate deprimitur. Mancinellus: Esto Tapinôsis fertur si de mare gurges. Virg. Aen. 1. Apparent rari nãtes in gurgite vasto: gurgite pro mari. Idem, Multa malus simulans: pro sceleratus sive sceleſtus. Idem. Dulichias vexisse rates, & gurgite in alto. Horat. Pelide stomachum: pro iracundia. M. Cato, Locum editum asperumq; verrucam appellat, Teste Gellio lib. 3. cap. 7.

Diomed. κακέμφατον. Cacemphaton.

Cacemphaton, Κακέμφατον, est illepida ac incõcinna vocum cõpositio. Schemã vitiosum, nec imitandum, nisi metri necessitas cogat. Fieri consuevit, quando Prepositionem cum, litera n succidit. Virg. Æneid. 1. Corpora fundat humi, & numerum cum nauibus æquat. Vel quando sequens dictio syllabã præcedentis similes habet. Cic. O fortunatam natam me consule Romam. Virg. Æn. 3. Treis adeò incertos cæca caligine soles Erramus pelago. Huc referri queant compositionis vitia, quæ Martianus Capella, libro de septẽ artibus liberalibus 5. cap. de elocutione conscripsit: Paræmion παρόιμιον vocant, id est, assimile: & fit cùm multæ voces ab eadem litera incipientes, ex ordine collocantur: vt, Machina multa minax minantur maxima muris. Casus Cassandra canebat. Mammam ipsam amo, quasi meam animã. Sol & luna luce lucent Iunio. Iuno Iouis iure irascitur. Sosia in solario solias farciebat suas. O Tite tute Tati tibi tanta Tyranne tulisti, &c. Hæc vitiosa dictionum compositio Cacosyntheton κακοσύνθετον etiam appellatur. Mancinellus: Compositura mala est vocum Cacosyntheton illa.

Ennius.

Cacosyntheton.

Virg.

Vir. An. 9. Versaq; iuuencũ terga fatigamus hasta: vbi Ser. κακοσύντετον & ὁμοιοτέλευτον *esse ait.*

Asyndetõ siue Dialytõ ἀσύνδετον, καὶ διάλυτον *Eclypseos forma, est cum duæ plurésue tum dictiones tum orationum clausulæ, cõiunctionum nexibus carent, quorum loco commata interferuntur. Manc.*

Cum sine iunctura voces variæ locitantur,
Dialyton certe vel Asyndeton efficiemus.

Asyndeton Latinè Incõiunctum, Dialyton dissolutum. Vt veni, vidi, vici: quibus verbis Cæsar debellato Pharnace regi põtico ad senatum scribẽs victoriæ celeritatem significauit: et, vt Suetonius in vita Julij scribit. Põtico triumpho inter cætera põpæ fercula horum verborum prætulit titulum, significantẽ belli celeriter confecti notã. Aen. 9. Ferte citi ferrum, date tela, scãdite muros, Tullius in Catilinam: Abijt, excessit, euasit, erupit. Æn. 4. Ferte citi flammas, date tela, impellite remos. Hac figura præcipuè vtimur, vbi celeritatẽ rei gerẽdæ significabimus. Oratoribus Articulus appellatur, de quo suo loco, & Mẽbrum.

Polysyndeton πολυσύνδετον *i. varie ac multipliceter coniunctum, est cum oratio multis coniunctionibus vel eisdem vel diuersis abundat. Vel est multis nexa cõiunctionibus oratio. Vir. Geor. 3. Tectumq; larẽq; Armaq; Amiclæumq; canẽ Cressamq; pharetrã. Idẽ Aen. 2. Demissi lapsi per funem Athamasq; Theasq; Pelidesq; Neoptolemus, primusq; Machaon. Idem. Multa quoq; & bello. Figura est Poëticæ magis quàm oratoriæ familiaris. Mancin. Diuersus voces coniunctio plurima si fert.*

Nempe figura datur Polysyndeton esse Pelasgum,
Detur in exemplum Materq; paterq; neposq;.

Schesis Onomâton, σχέσις ὀνομάτων, id est, nominum habitudo, est cùm singulis nominibus singula Epitheta coniuncta sunt. Virg. *Marsa manus, Peligna cohors, festina virûm vis.* Mancinellus: *Nominibus cunctis si fingis Epitheton vnquam, Tum Schesis Onomâton dixerunt esse figuram.* Aliter Schesis onomâton est, cùm in cõtextu sententiarũ plures antonomasiæ ponuntur: vt *Armipotens Tritonia virgo*, fig. nõ infrequẽs apud Græ. Poetas.

Hirmos. Hirmos, εἱρμος. est cùm vniformis continuatæ orationis series, vnius casus tenorem ad clausulam vsq; custodiens. Virg. Æn. 9. *Principio cœlum ac terras camposq; liquentes, Lucentemq; globum, Titaniaq; astra, Spiritus intus alit. Idem. Æneid. 1.*

Est in secessu longo locus, insula portum
Efficit obiectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur, inq; sinus scindit sese vnda reductos,
Hinc atque hinc vastæ rupes, geminiq; minantur
In cœlum scopuli, quorum sub vertice latè
Æquora tuta silent, tum syluæ scena coruscis
Desuper, horrentiq; atrum nemus imminet vmbra,
Fronte sub aduersa scopulis pendentibus antrum,
Intus aquæ dulces, vinoq; sedilia saxo,
Nymphārum domus: hic fessas non vincula naues
Vlla tenent, &c. Et in prosa natalis Domini cantanda legitur, Natus ante secula Dei filius, inuisibilis interminus: per quem sit machina cœli ac terræ, & in his degentium: per quem dies & horæ labãt, & so

iterum

iterum reciprocãt: quẽ Angeli in arce poli voce consona semper canunt: hic corpus assumpserat fragile, sine labe originalis criminis, de carne Maria virginis, etc. Est Hyberbati species. Porrò εἰρμὸς, Latinè series dicitur, ἀπὸ τοῦ εἴρω φ cum denso spiritu necto significat, cum tenui verò εἴρω. dico. Manc. Longa quidẽ series cõstructus Hirmos habetur. Idẽ hirmos scribit, quasi syrmos tractus, ἀπὸ τοῦ σύρω. traho.

E. pithe ton

Epithetõ, ἐπίθετον, Appositum, Attributum, est dictio proprio nomini aut ornandi, aut vituperandi, aut iudicãdi, aut deniq; Emphaseos gratia apposita. vt Dia Camilla. Scelerũq; inuentor Vlysses. Larysseus Achilles. Turpis ægestas. Effrenata libido. Manc. Appositum proprio mihi fertur Epitheton esse: vt Alma Ceres, venusta Venus, cœlumq; profundum. Eo Poëta & frequentius & liberius vtuntur, apud Oratorem, nisi cùm aliquid efficitur, redũdat. Tum autem efficitur, si sine illo quod dicitur minus est, qualia sunt: O scelus abominãdum? O deformem libidinem. Sumuntur autem Epitheta tribus modis, ab animo, vt Carolus magnanimus Imperator: Contemptor Diuũm Turca: tum à corpore, vt Pulcher Iulus: postremò extrinsecus, & id quidem trifariam: aut enim à loco, vt Vlysses Ithacus, aut ab actu, siue officio, vt Aeneia nutrix Caieta: aut ab euentu, vt Insula diues opum Tenedos. Aen. 2. Differt ab Antonomasia, quòd hæc nominis vicem sustinet, illud proprio nomine haud vacat vnquam.

Epitheta trib' modis sumuntur.

Aenei. 7. in frõte.

Periphrasis, περίφρασις, loquendi Circulus, Circuitio, Circumlocutio, est quum pluribus verbis,

Schema amplificationis.

bis, id quod vno aut certè paucioribus dici potest, explicatur. Mancinellus:

Periphrasis fit tribus rationibus.

Circuitus Romane Periphrasis est o loquendi. Fit autem, vel necessitatis causa, cum videlicet aut turpia, sordida, dictuq; deformia operimus. Vt adrequisita natura dixit Sallust. Voluptatum seminarium & libidinis officina apud D. Cyprianum de rationi Circuncisionis. Aut cùm rei nomen non est inditum, siue ignoratur. Matth. 18. μύλος ὀνικὸς. mola asinaria, pro saxa molari, quòd in molis substernitur. Item vicini nostri puella haud inuenusta nupturit, cùm nomen eius tibi non sit cognitum. Vel vsurpatur decoris siue ornatus gratia qui est apud poetas frequentissimus, apud quos anni, mensis, dici, noctis, Veris, Æstatis, Autumni, Hyemis, meridiei, maturini ac vespertini temporis aliarumq; rerum complurium periphrases inueniuntur innumeri. Apud Oratores etiam schema non rarum, semper tamen astrictius. In summa, quicquid significari breuius potest, & cum ornatu lacius ostenditur, Periphrasis est: modus tamen in hac, vti & in cæteris, adhibeatur.

Differt ab Antonomasia, quod in hac simplex vox simplici commutatur: in illa verò vox vna pluribus circumscribitur. Hæc quatuor precipuè modis constat, Primo, cùm patria, secta, aut facinus proprij nominis loco ponitur: vt Mantuanus siue Andinas vates Pro Virg. Venusinus poeta pro Horatio, Sulmonensis vates pro Ouid. Peripateticæ scholæ princeps pro Aristotele, Stoicæ familiæ pater pro Zenone, Voluptatis assertor pro Epicuro, Euangelice legislator

Periphrasis quatuor modis constat.

pro

pro Christo, Cælestis orator, pro Paulo, Euersor Carthaginis ac Numantiæ pro Scipione, Augiæ stabuli repurgator siue monstrorum domitor pro Hercule, Troiani belli scriptor pro Homero. Secundo fit Etymologia, cum videlicet nominis rationē explicamus. 2.
Vt Alienæ hæreditatis captator pro Hæredipeta, Homo cibo ventriq; deditus pro parasito, Vir sapientiæ studiosus pro philosopho, Literarum doctor pro Grammatico, Plurium locorum possessor pro locuplete, Veri Dei cultor pro Christiano, Tertio constabit 3.
Notatione, cùm notis ac signis quibusdam accidentium rem quampiam depinguimus. Vt bilis efferuescit, pallet vultus, ardent oculi, tremor mēbra occupat pro irato. Caput vno scalpit digito, pro molli ac parū viro. Cubito se emungit pro salsamentario. Quarto 4.
fieri solita est finitione. Vt, Benedicendi ars, pro Rhetorica, Ciuitatis ærarij cōpilator, pro peculatore. Legum ac ciuium libertatis oppressor, pro tyranno, &c.

Liptote, est cùm minus dicitur & plus intelligitur. Virg. Quid prodest quòd me ipso animo nō spernis Amynta, id est, libentissimè amas. Mancinellus: Si dicas minus & plus signes, Liptote habetur: Munera nec sperno dulcis amice tua. Vir. Geor. 1. Nec vlla interea est inaratæ gratia terræ. Idē Geor. 3. Nec mihi displiceat maculis insignis & albo. i. valde placeat. Fit plerunq; cū nos nostraq; arrogātia vitandæ ac modestiæ gratia attenuamus. vt, Nō sumus adeò imperiti rerū, vt q̄d in hac causa faciendum sit nec ne, ignoremus, &c. Fit cōmuniter cum duæ negationes sententiā faciunt affirmatiuam.

Λιπτοτὴ Liptote

id est, lubens accipio.

id est, multa gratia.

Epi-

Epimone. Epimone Ἐπιμονή, *est cum versus idem, ac sententia, sæpius carmini aut orationi interseritur. Manc. Sæpe relata quidem sententia Epimone habetur. Intercalares versus illud manifestant: Incipe Menalios mecum mea tibia versus. Virg. Non infrequens schema in Psalmis Davidicis, ardentem cordis affectum præ se ferens.*

Alleotheta. Aliter posita. Permutatio. Variatio.

Alleotheta *siue* Allœôsis, ἀλλοίωσις, *est cùm numerus numero, tempus tempore, genus genere, persona item persona, modus denique modo commutatur. Versus: Commutat numerum, tempus, genus, Alleotheta, Personam atq; modum & qua Allœosis habetur. Aliter, Est numeri, temporis, generis, personæ ac modi permutatio. Numeri. Terent. Eun. Adeón' homines immutariter ex amore, vt non cognoscas eundem: esse: pro eosdem. Sallust. Interea seruitia repudiabat: cuius rei initio ad eum magna copia concurrebant, pro quorum. Pli. In Africa maior pars ferarum ætate nõ bibunt inopia imbrium. Terent. Eunuch. Eunuchũ dixti velle te, quia sola his vtuntur regina. Huc pertinet, cùm nomine collectiuo singulari, verbũ respondet plurale. Virg. Pars in frusta secãt, verubusq; trementia figunt. Idem Æn. 7. Pars leueis clypeos & spicula lucida tergunt Aruina pingui, subigunt á, in cote secures. Idem, Pars stringunt gladios, &c. Est quando ad distributiuum singulare plurale sequitur. Ouid. Vtraq; formosa me iudice sũt ventrande. Et planxerunt eum omnis Israel planctu magno. Ibi tamen omnis collectiuũ verius diceretur. Temporis variatio. Ter. And. Accedo ad pedisse-*

Enallage numeri. Scen. 1. Act. 2.

Scen. 2. Act. 1.

Aenei. 1. turba ruunt.

1. Mac. 13. Enallage tẽporis. Act. 1. Scen. 1.

quas,

quas, quæsit rogo: sororem esse aiunt Chrysidis, pro accessi, rogani, dixerũt. Virg. Aen. 3. Et omnis huuio fumat Neptunia Troia, pro fumauit. Idem Æn. 4. Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni, pro alebat & carpebatur. Idẽ Aen. 1. Ni faciat, maria ac terras cœlumq; profundum Quippe ferant rapidi secum, verrãtq; per auras, pro facerẽt, ferrent, verrerẽt, præsens pro imperfecto. Terẽt. And. Scen. 1. Act. 2. Tu si hic sis, aliter sentias, pro esses & sentires. Terent. Adel. Act. 1. Scen. 2. Nã si esset vnde id fieret, faceremus, pro fuisset, & feciſsemus. Liuius: Me quoq; iuuat velut in parte fuerim, pro fuissem. Virg. Progeniẽ sed enim Troiano à sanguine duci Audierat, pro ducendã esse. Hannibal apud Liuiũ: Si tales animos in prælio habebitis, quales hic ostenditis, Vicimus, pro vincemus: ibi præteritũ plus ponderis habet q̃ futurũ. Cæsar: Nõnulli etiã nũciabãt, cùm castra moueri, aut signa ferri iussisset, non fore dicto audientes milites, pro iuberet. Generis immutatio, quũ neutrũ pro masculino & fœminino ponitur. Terẽt. Eunuch. Ego quoq; vnà pereo, quod mihi charius est. i. qui mihi charior sum. Virg. de capris, Georg. 3. Hæc quoque non cera nobis leuiore tuenda. Idem Bucol.

Enallage generis. Scen. 1. Act. 5.

Dulce satis humor, depulsis arbutus hœdis,
Lenta salix fœto pecori, mihi solus Amynthas.

Hanc generis Enallagen & in verbis vsurpant auctores. Virg. Sistunt amnes, terræq; debiscunt, pro sistuntur siue stant. Varro ex Gellio. In priori verbo graues prosodiæ, quæ fuêre, manent, reliquæ mutant. Cornel. Celsus de tempest. Pessimæ, quæ variant maxime

ximè. Virgilius Aeneid. 2. Et iam nox humida cœli
Præcipitat. Idē. Aen. 3. Ingeminãt abruptis nubibꝰ
ignes. Idem: Ingeminãt austri & denſſiſſimus imber.
And. Scen. 1. Act. 2. Ter. Atq; illa ſi lauerit nuncia mihi. Idem: Quæ
tibi vortat malè, pro mutantur, variantur: præci-
pitatur, ingeminatur. Niſi Eclipſim potius pronomini
ſe dicas, quam interpretationem ſecutus eſt. Serv. 2.
Cõmen, inquiens, Accinguntur operi, pro accingunt ſe
operi. Perſona variatio non admodum vſitata eſt, vt
Danai, qui parent Atridis, cõtra Priamũ arma ſu-
mite. Ter. Phor. Si quis me quærit Rufus, præſto eſt,
Enallage perſonç. Scen. 1. Act. 2. deſine, pro præſto ſum, nã de ſe loquitur: Modorum
varietas. Vir. Et ſi non aliũ latè iactaret odorẽ, Lau-
Enallage modi. rus erat, pro eſſet. Idem: Impulerat ferro Argolicus:
Georg. 2. pro impuliſſet. Cic. Dices, quid? quaſi iſthuc erat mo
gnum, pro eſſet. Cic. Sed valebis, meaq; negotia vide-
bis, meq; dijs adiunãtib. ante brumã expectabis ſatu
rum indicandi pro imperatiuo. Virg. Eglog. 7. cõtra
imperandi modum ꝓ futuro indicandi poſuit: Si fœ-
tura gregem ſuppleuerit aureus eſto, pro eris. Idem
Aen. 3. imperatiuũ pro optatiuo poſuit: Viuite feli-
ces, quibus eſt fortuna peracta Iam ſua, pro viuant.
Ter. And. Facilè oẽs perferre ac pati, cum quibus e-
rat, proferebat ac patiebatur. Idem Eun. Oẽs inui-
dere mihi & mordere clanculũ, ego aũt flocci pende-
re, more hiſtorico infinitus pro imperfecto indicãdi.

Ephaſis. Emphaſis ἔμφασις, eſt cùm altior ſubeſt intelle-
Significatio latẽs. ctus, ac maior ſignificantia, quam verba per ſeipſa
declarant. Hæc plurimum adfert iucunditatis ora-
tioni, nonnunquam & dignitatis acrimoniaq; non

parum

parum. Hac Ecclesiaste interdũ vti licebit, vel cùm tutum non est rem apertè proloqui, vel cùm id prohibet pudor. *Mancinellus:*

Altior est sensus quoties quàm quem tibi verba
Declarant, vel quàm dicis plus significatur,

Aut etiã q̃ nõ dicis, scito Emphasin esse. Huius tres sunt formæ. Prima, cùm plus significatur q̃ dicitur. Vt apud Homerũ Demodotus canebat Graios Vlyssem in equo Troiano circumsedisse, quo verbo equi lignei latitudinem ostendit. Locus est ὀδυσσθ. τοὶδ' ἤδη ἀγάκλυτον ἀμφ' ὀδυσῆα. εἵατ' τρώων ἀγορῇ κεκαλυμμένοι ἱππῷ. id est, Cæteri iam præclarum circum Vlyssem sedebant in Troianorum absconditi equo, εἵατο i. sedebant, nõ ascendebant, vt Fab. legit lib. 8. ca. 3. Id quod & Gulielmus Philander annotauit. Virg. Aen. 2. Thersandrus, Schenelusq́ duces & dirus Vlysses Demissum lapsi per funem &c. quo altitudo equi demonstrata est. Secunda Emphaseos forma, est cùm quippiã significatur quod nõ dicitur: idq́ bifariã, aut voce omnino suppressa, id quod pro Ligario Cicero fecit. Quod si, inquit, in tanta tua fortuna lenitas tanta non esset, quam tu per te, inquam, obtinens, intelligo quid loquar. Hic intelligitur etiam quòd non dicitur. Tacuit enim illud, quod nihilominus intelligimus, non deesse homines, quia ad crudelitatem eum impellerent. Aut voce omnino abscissa, idq́ per Aposiopesin, qua de suprà. Tertia denique emphaseos forma, est in verbis vulgo protritis ac plerisq́ pronominibus. Vt, virum te præstes oportet. Hic est ille propheta, qui in mundũ venturus est.

Emphaseos tres formæ.

1

Inclusi.

2

Lenitas i. clemẽtia & facilitas ad ignoscẽdum.

3

Ille

Ille ego qui quondã, &c. Vbi est scelus illud, qui me hodie perdidit, &c. Est porrò Emphasis deniq; cùm ex aliquo dicto latens aliquid eruitur. Vt cùm Dido Virgiliana inter cætera hæc secum corde volutans: Non licuit thalami expertẽ sine crimine vitã degere more feræ? de matrimonio conqueri videatur, tamen huc eius erupit affectus, vt sine thalamis vitã hominum nõ putet, sed ferarum. Simile est illud Myrrhæ Ouidianæ, quæ nutrici amorem patris sic confitetur: O, dixit, felicem coniuge matrem. Meta. 10. Fab. 9.

Paradiastole

Paradiastole, παραδιαστολὴ. *est cùm ciuili interpretatione nostris aut aliorũ vitijs assentando blãdimur, vt præposteri nostra tẽpestate Sileni solent, qui sese haud secus ac muli mutuũ scabunt, vt est in proverbio. Vt cùm pro astuto, sapientem appelles: pro confidente, fortem: pro illiberali, diligẽtem: cùm item prodigum dicimus liberalem, temerarium fortẽ, auarum frugalem, fastuosum magnanimum, adulatorem comem, assertorem amicum. Breuiter, cùm vitia sub virtutis specie sese ostentant. Nam & ipse Satanas trãsfiguratur in Angelum lucis. 2. Cor. 11. Manet. Pro astuto sapiens sit Paradiastola dictus.*

DE SCHEMAT. RHETORICIS.

HActenus dictionum simul ac orationum Tropos, Schemata item Grammatica tũ Orthographia, tum Syntaxeos Laconica breuitate, quoad fieri potuit, perstrinximus: reliquum est, vt & de Rhetorum Schematis siue figuris dicamus, quæ, vt in fronte etiam admonui, in hoc reperta sunt, vt quotidiani ac

pro-

pretiũ sermonis fastidium leuent, vt orationem aut iucundiorem, aut grauiorem, aut elegantiorem efficiant, vt vim rebus adijciant, et gratiam præstent, et nos deniq; à vulgari tum scribendi tũ dicendi genere muniant. Atq; miram Rhetorum in his colligendis industriã est cernere, vt Philippus testatur, qui tam varias humanæ locutionis formulas, adeòque & pronuntiationis (vt in Ironia, Epiphonemate, Interrogatione, &c.) ac ipsius oris nostri oculorum & vultus discrimina haud oscitanter obseruarunt, ac ita tandem in artem redegerunt, non aliter, ac qui auscultatione sonorum, Musicam certis primũ legibus astrinxerunt. Porrò quæ Græci σχήματα, Latini figuras appellant. Figura autẽ apud hos duobus modis dicitur, auctore Fabio: Uno quidem latius, pro qualicunq; sententiæ forma: & hoc modo omnis sermo figuram habet, nihilq; non figuratum est: Altero verò modo astrictius, pro eo quod fit à simplici ac in prompto posito tum scribendi tum dicendi modo vel poetice vel oratoriè commutatum. Hinc dicimus aliam esse orationem ἀσχημάτιστον, hoc est, quæ figuris careat: aliam εὐσχηματισμένην, id est, figuris ornatam. Iam viri, qui in arte dicendi primas tenẽt, Schemata illa Rhetorica in duas parteis diuidunt. Alteram quidem Verborum vel Dictionis, vel Orationis Græcè λέξεως. Alteram verò Sententiarum, Græcè διανοίας nominãtes. Chirius Fortunatianus, consultus libro Rhet. 3. tria figurarum genera facit, λέξεως, λόγου καὶ διανοίας. At quia Melanchthonis viri discertissimi partitio parum aut ferè nihil

Lib. 9. cap. 2.

ab illis dissidet, eius diuisionem, & quidem docendi gratia imitari placuit. Is hæc Rhetorum Schemata in treis ordines digerit. In quorum primo ea colligit, quibus cum dictionibus, in oratione tamen positis, negotiū est: secundo ea copulat, quæ sententijs exornandis magis quàm dictionibus quadrant. In tertio ea συνθροίζει quæ non modò figuranda, sed etiam tum verbis tum sententijs amplificandæ orationis gratia adhibentur. Illud obiter obseruandum, schemata, figuras, exornationes, orationis lumina, colores, eiusdem rei plura esse nomina.

PRIMI ORDINIS SCHEMATA.

Repetitio. **Repetitio est, cùm continenter ab vno eodemque verbo plurium membrorum principia sumuntur. Vel est, cùm eadem vox in plurium clausularum initio iteratur. Hæc pulchritudinis ac venustatis habet multū, tum grauitatis & acrimoniæ plurimum. Vnde nullam orationis exornationem inuenies, qua crebrius liceat vti, aut quæ tam varijs dicēdi generibus congruat, auctore Trapezuntio: vt, Scipio Numantiam sustulit, Scipio Carthaginem delenit, Scipio pacem peperit, Scipio ciuitatem seruauit. Item: Nihil ne te nocturnum præsidium palatij, nihil te vrbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi locus, nihil horum ora vultusq; mouerunt? Item: Tu in forum prodire, tu lucem conspicere, tu in horum conspectu venire conaris? Item: Cùm nudus sisteris ante tribunal supremi iudicis, vbi tunc diuitiæ tuæ, vbi delitiæ, vbi superbum famulitium, vbi stipatores armati, vbi**

Lib. 5. de pulchritudine. Cic. orat. in Cat. 1.

splendida ædificia, vbi latifundia? Hæc figura Dauidi regio propheta ac Psalteri admodum frequẽs est: vt illud Dominus illuminatio mea, & salus mea, quẽ timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Item: Vox domini in virtute, vox domini in magnificentia, vox domini confrigentis Cedros, &c. Poëtæ vsurpant, cùm vnã ac eandem vocem per plurimorum versuum principia repetunt. Virg. Æn. 1.

Psal. 29.

Psal. 18.

Venus ad Cupidinem.

Nate meæ vires, mea magna potentia solus,
Nate patris summi, qui tela Typhoëa temnis.

Horatius libro secundo Ode. 16.

Otium diuos rogat in patenti,
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori.

Apud Græcos variam sumit nomenclaturã, appellatur ἀναφορά, *id est relatio,* Επιβολή, *id est adiectio: è Rutilio* παρίσωσις. *i. adæquatio, vniformis: ab Æqualia* Επαναφορά. *id est repetitio, relatio.*

Epanalepsis, Επαναληψις. *est cùm eadem dictio & initium & finem occupat. Virg. Æn. 1.*

Multa super Priamo rogitans, su p Hectore multa.

Item: Ante etiam sceptrum Dictai regis, & ante.

Item: Pater, inquã, me lumine orbauit pater. Item: Cognitum est remp. venalem habuisse, cognitum est.

Latine Replicatio, siue Reiteratio. Mancinellus: Incipit & finit verbo Epanalepsis eodem.

Pauper amet cautè, timeat maledicere pauper.

Sulpit. victor hanc Επαναδίπλωσιν *vocat. Iuue. Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit.*

Cõduplicatio à Cice. vocatur. Vehemẽter auditorẽ cõmouet eiusdẽ rediutegratio verbi.

Epizeuxis

Epizeuxis, Ἐπιζεῦξις *Subiunctio, est eiusdem dictionis citra morem cum impetu pronunciationis ac maioris vehemētia gratia geminatio: sit vel amplificādi gratia. Vt Cic. orat. in Cat. 1. Hic tamē vinit: vinit? imo etiam in senatum venit. Idē, Occidi, occidi nō Sp. Melium. Vinis, & vinis nō ad deponendā, sed ad cōfirmandā audaciam. Cic. in Orat. in Cat. 1. Vel commiserationis causa. Virg. Eglo. 2.*

Ah Corydon Corydon, quæ te dementia cepit?

Idem Æne. 9. Me, me, adsum qui feci, in me conuertite ferrum. O Rutili. Mancinellus: Est Epizeuxis similis geminatio verbi Significantis idem, meme petit Hectore dignā. Hor. lib. 2. Ode. 14. Eheu fugaces Posthume Posthume labuntur anni. Idem: Sic sic iuuat ire per vmbras. Hoc schema nonnunquam per ἰρωνίαν ad eleuandū effertur: vt, O bone, bone vir, quàm probè te geris.

O thou good fellow, howe honestly dooest thou behaue thy selfe.

Anadiplosis

Anadiplosis, ἀναδίπλωσις *Reduplicatio, est cū vltima prioris commatis dictio insequentis initio iteratur: vel cum antecedentis membri exitum, consequentis initium facimus. Maro. Æn. 10. Sequitur pulcherrimus Astur: Astur equo fidens. Idem: Sit Tityrus Orpheus, Orpheus in syluis. Idem:*

Eglog. 9. *Vos hæc facietis maximæ Gallo, Gallo, cuius amor,*

Eglo. 10. *etc. Item: Magna Reip. spes sita est in iuuentute: Iuuentute inquā illa, quæ a cunabulis ipsis honestis tum moribus tum literis instituitur. Hæc etiā* παλιλογία *nominatur, Psalm. 121. Stantes erant pedes nostri*

παβιλογία

in atrijs tuis Ierusalē, Ierusalem quæ ædificatur, &c.

Conuersio ἀντιστροφὴ est quando continenter ad unum atq; idem verbum plura membra exeunt. Vt Pœnos pop. Romanus iustitia vicit, armis vicit, liberalitate vicit. Frumenti multum è Gallia, pedestrium amplissimæ copiæ è Gallia, equitis numero plurimi è Gallia. Cicero, De nobis, quos in repub. saluos esse voluisti, quoties cogitabis, toties de tuis maximis beneficijs, toties de incredibili liberalitate, toties de singulari sapientia cogitabis. Hic per ζeugma verbum in duobus commatis supprimitur. Solus Christus est, qui condidit hominē, redemit hominem, patri reconciliauit hominem, hominis causa induit hominē, variis spiritus sui donis instruxit hominem, breuiter solus beat hoīm. Hāc Rutilius ἐπιφορὰν nominauit.

Pro M. Marcello.

Complexio συμπλοκὴ est cum orationis alicuius membra idem principium eundemq; finem sortiuntur. Cic. Quis eos postulauit? Appius. Quis pduxit? Appius. Idem. Qui sunt, qui fœdera sæpe ruperunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui bellum crudelissime gesserunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui ζtilian deformauerunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui sibi ignosci postulant? Carthaginenses. Item. Quis nobis Christianus ob Principum nostrorum ostentationem, ac mutuam inter se digladiationem ad dilatāda ditionis quisque suæ pomeria, denique ob nephandissima scelera nostra, duo Orientis imperia Trapezuntinum & Constantinopolitanum per vim abstulit? Turca. Quis superioribus annis Pannoniam inferiorem miserē, interfecto rege Ludouico, igni ac

Pro Milone Ad Heteniū.

cade plusquam Tyrannicè profligauit? Turca. Quis Viennam vrbem superioris Pannoniæ celeberrimam omnibus belli machinis ac stratagematis acerrimè oppugnauit, nec volente ita Deo, expugnauit? Turca. Item: Quid eras priusquã te conderet Deus? Nihil. Quid eras priusquã te redimeret Christus? Minus quam nihil. Quid nunc futurus esses, si tibi subducat gratiam suam? Nihil. Quid est autem ad veram felicitatẽ conducibile, quod tibi non largiter subministrarit? nihil. Quid habes, aut potes ex teipsõ? nihil. Quid igitur est quod aliunde speres boni? nihil.

Copulatio duplicatio. Copulatio, siue, Duplicatio, est cùm idem verbũ cum emphasi quadam repetitur, hoc modo: Sed tandem ad illũ diem Memmius erat Memmius: posterius enim notat eius iam ante cognitos mores, ita rectè diceretur: Paulus apud Ananiam põtificem erat Paulus, hoc est, sui similis. Græci vocant πλοκὴν. Differt ab Epizeuxi, quòd hæc principium geminat, illa finem. Obseruatiuncula.

Vnaquæq; prædictarũ septem repetendi formarum siue Schematum vno eodemq; generali nomine Repetitio appellari potest. Suntque venustati, acrimoniæ, ac vehementiæ perquam accomoda. Ex his Repetitio, Conuersio, & Complexio, ad obiurgandũ etiam, exhortandum, & exprobrandum mire faciunt.

Traductio schema festiuitatis. Traductio est, cùm eadẽ dictio aliquoties diuersi casu repetitur. Hæc non modò non offendit aurem iudicium, sed etiam orationem auditu reddit cõmoniorem, hoc pacto: Qui nihil habet in vita iucundius vitã, is cum virtute vitam non potest colere. Item:

Eum

Eum tu hominẽ appellas, qui si fuisset homo, nunquã tam crudeliter hominis vitam petijsset. Hoc Schema poëtis nominatur πολύπτωτον *Polyptôton, hoc est multitudo casuum varietate distincta. Æne. 4.* Polyptoton.

Littora littoribus contraria fluctibus vndas
Imprecor, arma armis pugnent, ipsiq; nepotes.

Pers. Sat. 1. Scire tuũ nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Virg. Hæret pede pes, denſusq; viro vir.

D. Paulus, Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia, ipsi honor & gloria in sæcula sæculorum. Rom. 11

Mancinellus:

Datq; Polyptôton varios casus retinendo
Clausula, littoribus contraria littora, fluctus
Fluctibus esse precor, populos inimicos.

Articulus *est, cũ singula verba interuallis distinguuntur casa oratione, hoc modo: Acrimonia, voce, vultu, aduersarios perterruisti. Cicero, Deorum desiderio, luctu, querelis, quotidie tecum simul audiebam. Idem, Tali in rem nostram labor, assiduitas, amicitio, virtus digna summo imperatore. Fab. Quæro ab inimicis, sint ne hæc inuestigata, cõperta, patefacta per me? Item, Rem, famam, parentes, amicos Deum amisisti. Facit ad acrimoniam orationis, nam crebris veluti vulneribus animum ferit. Poëtæ Asyndeton vocant, de quo suprà, à Fabio dissolutio nominatur, ab aliis etiam* βραχυλογία, *quæ potest esse copulata dissolutio, ad verbum Breuiloquentia, Aptum etiam schema cùm quid instantius dicimus. Vbicunque enim acriter erit & instanter pugnandũ, membratim, cæsimq; dicemus.* Articul. pro Plan. Pro Cor. Bal. βραχυλογία. Fab. li 9. cap. 4.

Membrū. Chema amplificationis.

Membrū ἰσόκωλον, *est cùm duo vel plura membra, vel absq; nexu vel cum eo copulata proferuntur, hoc modo: Vide quantū infelicitatis vno crimine tibi consciuisti, patrimonium prodegisti, parentes in luctum coniecisti, amicos abalienasti, famam contaminasti. Deū ad iram prouocasti. Item: Et inimico ꝓderas, & amicum lædebas, & tibijpsi nō consulebas. Item: Nec Reip. consuluisti, nec amicis profuisti, nec inimicis restitisti. Hoc schema, cùm in se orationis membra continet, quæ expari ferè numero syllabarū cōstant,* ἰσοκολία, *siue Compar nominatur. In prælio mortem pater oppetebat, domi filius nuptias comparabat. Scipionis virtus & Reip. profuit, & hostibus terrori fuit, et sibi æternum cognomē peperit. In fuga fœda mors, in victoria gloriosa. Ego cōsilio, nummis, & sanguine iuui: tu me dolo, arte, & gladijs inuasisti. Maximè probātur, quæ tribus constant mēbris, quanquam nihil vetat & duobus vti vel pluribus. Hæc schematis gratiam amittunt, si sint lōgiora, numero & breuitate commendantur. Omissio item cōiunctionū addit gratiam, acrimoniam, ac vehementiam. Porrò partium siue membrorum æqualitas, nō digitis, sed aurium sensu quodā dijudicāda est. Puerile siquidem est numerare syllabas, cùm pauciores, si productæ sint, frequenter æquent numero plures.*

Compar. πάρισον. i. prope æquatū.

Similiter cadēs.

Similiter cadens, ὁμοιοπτωτον, *est quando ijsdem casibus dictiones aut sententiæ efferūtur, hoc modo: Mœrentes, flentes, lachrymantes, cōmiserantes, Sall. Maximis ducibus, fortibus, strenuisq; ministris. Itē: Laudas hominē egentem virtutis, abundātem felicitatis,*

tuis. Item. Nũquã fruetur sapiẽtia, cui inuisa est industria. Itẽ: Cuius omnis in pecunia spes est, eius è sapiẽtia est animus remotus. Diligentia cõparat diuitias, negligẽtia corrumpit aĩum. Nec refert verũ hoc casuũ similitudo sit in fronte, an in medio, an in fine.

Similiter desinẽs ὁμοιοτέλευτον, est, cùm dictiones vel sententiæ similiter exeunt. Ennius: Eos deduci, euehi, quàm deferi malui. Turpiter audes facere, nequiter studes dicere. Viuis inuidiosè, delinquis studiosè, loqueris odiosè. Audaciter territas, humiliter placas. Difficile est sapere simul & amare. Melius est à sapiente corripi, quàm stultorum adulatione decipi. Cic. orat. in Catil. 2. Sed quamuis multos fuisse putatis, qui, quæ ego defenderem, non crederent: quàm multos etiam, qui defenderẽt: quàm multos & qui propter improbitatem fauerent. Idem pro M. Cælio in fronte: Qui armati Senatũ obsederint, magistratibus vim attulerint, Rempub. oppugnarint. Differt à superiore, quòd hæc in partibus orationis casibus obnoxijs locum tenet, illa verò in cæteris. Nonnunquam in vnam orationem coire possunt, hoc modo: Perditissima ratio est amorem petere, pudorem fugere, diligere formam, negligere famam.

Similiter desinẽs

Agnominatio, προσωνομασία, est iucunda quadam vocum collusio, significatu tamen diuerso. Vel est, cùm vox repetitur non prorsus eadem, sed aliqua ex parte immutata. Fitq; hæc immutatio vel adiectione, detractione vnius litteræ aut syllabæ: vel productione aut correptione syllabarum, hoc pacto: Deligas quem diligas, Videte Patres conscripti, ne cir-

Agnominatio.

cũscripti videamini. Sic diuus, modò ne viuus, Magistratus ille oneri potius est, quàm honori. Terens. Inceptio est amentiũ, hanc amantiũ. Christianismus nequaquam est imò Gastrismus. i. vẽtris ingluuies ac indulgentia. Cic. Qui fuit locus religiosissimus, is erit locus desertissimus. Nõ Theologus sed Mateologus. Non te pratorem, sed predonem dicimus esse. Cicero, Ex oratore orator, Philip. 3. Hunc auiam cantu ducunt ad auiũ. Hic non tantum curã diligit, quantum Curiam, Curia prima correpta, meretricis vocabulum est. Hec eadem παρηχία, sive παρήχησις appellatur, Latinè possis Assonantian dicere. Etiam παρωνομασία. i. re sine denominatio: quam cur Fabius à παρωνομασία non modò seiunxerit, sed etiam contrariam fecerit, hactenus assequi non potui.

παρηχία. παρώνχησις. παρωνομασία. Denominatio.

Antanaclasis, ἀντανάκλασις est eiusdẽ verbi cõtraria significatio: à verbo ἀνταναικλάω. i. refringo, reuerbero. Unde ἀντανάκλασις propriè est reciproca motio siue reuerberatio, vt in ludo pile fieri solet. Hec superiori vicina, sed rarior illius vsus est: vt Amari iucundum est, si curetur ne quid insit amari. Itẽ Proculeius querebatur de filio, quod expectaret mortẽ patris, cumq; filius respondisset, Ego verò non expecto: Imò, inquit pater, rogo vt expectes. Expectat mortẽ hominis, q̃ imminet ac optat, & expectat, qui nihil molitur, ante mortem, sed æquo animo ferit illum esse viuacem. Ecclesia Christi ab infantia eius ab hæreticis oppugnata est, ac nondum expugnata: quanquam præpositio hîc varist. Ita. 2. Corinth. 4. ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι. i. laboramus, at non

Antanaclasis.

Hoc solũ fit in amando Deum.

Psa. 118.

nō destituimur, sive redigimur ad egestatē, at in egestate nō destituimus: vel, vt Graci, ad summā angustiā redigimur, sed malis nec oppressis nec victis: &c.

De Hypallage, Eclipsi, Aposiopesi, Onomatopœia, Antonomasia, Metonymia, Catachresi, & Allegoria, quæ in hunc ordinem redigenda sunt, supra partim in Tropis, partim in Schematibus Grammaticorum dictum est.

SECVNDI ORDINIS SCHEmata, Quæ sententijs magis quàm verbis accommodantur.

Interrogatio.

INTERROGATIO diducitur in Simplicem & Figuratam. Simplex est, quæ solum sciscitandi ac à respondente discedi gratia cū spiritu quodam interrogantis profertur. Ita Virg. Aenei. 1. Sed vos qui tandem, quibus aut venistis ab oris? Figurata vero, quæ sciscitandi gratia nō assumitur, sed percontando variis seruit affectibus, Asseuerationi, miserationi, instantiæ, indignationi, admirationi, dubitationi, quæ Fab. exactè persequitur. Asseuerationi. vt, Nonne Momus hic noster hunc tenebrionem propriis adamussim depinxit coloribus? Miserationi: vt Sinon Virgilianus: Heu, quæ me tellus, inquit, quæ me æquora possunt Accipere? Instandi siue vrgēdi: Quid tum ille, Tubero, districtō in acie Pharsalica gladius agebat? Idem: Quoſq; tandem abutēre Catilina patientia nostra? Idem in eadem: Patere tua consilia non sentis? & totus hic denique locus, Indignationi: Et quisquam Iunonis numen adoret? Indignationi simul & tædio: O generatio incredula

ἐρώτημα.

Vide Fabi. lib. 9. cap. 2.

Aenei. 2.

Cic. pro Ligatio. Ora. 1. in Catilinam.

Aenei. 1.

&

& pernersa usq; quo vobiscum ero? Quãdiu vos patiar? Admirationi. Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames? Dubitationi: vt, Quo me verta? quo tendam? quid faciam? hic nosmet rogamus. Ita D. Hieronymus, Quid agimus anime? Hac Graeci ἐρώτημα dicitur: q̃ si multa rogantur πύσμα vocatur, à praeterito πέπυσμαι verbi depositiui πυνθάνομαι interrogo, augmẽto ac t è diphthõgo reiectis. Schema est actrimoniae: tempestiuè enim adhibita multum vigoris & aculeorum addit orationi. In tempore porrò adhibetur in re vel perspicua vel argumentis ita efficta, vnde peculiariter conuenit epilogis. Quanquã in alijs quoq; orationem reddit vinidiorẽ. Eadẽ. n. sentẽtia per interrogationem prolata plus habet vigoris quã simpliciter enũtiata. Velut illud ex Ouidij Medea: Seruare potui, p dere an posim rogas? Ardẽtius est, q̃ si dixisset, Si potui seruare, potero & perdere.

Aeneid. 3.

Erasm. in Ecclesia.

Schema amplificationis.

Subiectio fit trib' modis.

Subiectio est cùm ipsi, nostrae interrogationi respondemus. Id fit tribus modis, Primò, cùm nobismetipsis obijcimus, quod ab auditoribus obiici poterat, ex quasi obiectum sit respõdemus. Secundo, cùm aduersarios compellamus, vt respondeant, & quasi responderint, refellimus. Tertiò, cùm quasi deliberantes varia proponimus, ac singula cõfutamus. Primus modus auctore Erasmo, conuenit argumentationi: Secũdus Epilogo, vterque conuenit inductioni: Tertius aptus est ad deliberandum. Exemplum primi. Cicero. Dicet aliquis: Haec igitur est tua disciplina? sic tu institutus adolescentes? ob hanc causam tibi hunc puerum parens commendauit & tradidit, vt in

Subiectio.

Pro M. Cœli.

amore

amore & voluptatibus adolescentiam suam collocavit? & hanc tu vitam, atque hæc studia defenderes? Ego si quid, Iudices, hoc robore animi, atq; hac indole virtutis ac continentiæ fuit, vt respuerem omnes voluptates, omnemq; vitæ meæ cursum in labore corporis atque in animi contentione conficerem: quem non quies, non remissio, non æqualium studia, non ludi, non comitia delectarent: nihil in vita expetendum putarem, nisi quod esset cum laude & honore, & cum dignitate cōiunctum: hunc, mea sententia, omnibus quibusdam bonis instructum atque ornatū puto, & cætera. Exemplum secundi. Nunc appello vos Iudæi, quibus freti persistitis in vestra dementia? Prophetarū oraculis? Ostendimus eos omnes pro nobis facere. Mose? Declaratum est, illum non de alio quàm de Christo nostro scripsisse. Typis ac figuris? Omnes ad vnguem in Christum quadrare demonstratū est. Miraculis? Maiora nemo potuit desiderare. Numero consentientium? Vos pauci mussatis in angulis: totus orbis Christum adorat. Euentus vos spes lætat? Videtis iam olim euersum templum, sublata sacrificia, dissipatam ciuitatem, dispersam & abiectam gentem, nec eam alio præsidio superstitem, quàm Christianorum clementia. Quid igitur superest, nisi vt resipiscatis: et nobiscum Messiam verum amplectamini? Exemplum Tertij. Dic mihi quæso, quid habet mundi cultor, quo turgeat, & in quo spem suam figat? in diuitijs? Neminem reddunt magnum aut beatum, sæpè vinum deserunt, tantum abest, vt morientem comitentur. In liberis? Possessio est ipsis opibus incertior.

In

In vxore, famulitio, cæterisq; cõmodis? Nihil in his neq; stabile, neq; tale, vt animum hominis trãquillũ efficiat. Ad Deum confugiet? Eam habet iratum. Ad suum ipsum animũ? Illic inueniet carnificem cõscientiam. Est prætereà subiectionis species, qua, dum ipsi quæstionem proponimus ac mox ad eam respõdemus, reddimus auditorem attentum ac docilem. Ita D. Pau. Gal. 3. Quid igitur lex? propter trãsgressiones posita est. Et ad Ro. 3. Vbi est gloriatio tua? exclusa est. Per quam legem? factorum? non, sed per legem fidei. Hæcq; figura tam frequens est apud Paulum, vt nusquam nõ occurrant exempla. Et Christus aliquoties vsus est, velut Luc. 7. Quid existis videre in desertum? arundinem vento agitatum? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutũ, etc. Idem in eodem. Cui autem assimulabo homines generationis huius? aut cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, &c. Item Matth. 7. Qua est mater mea, et qui sunt fratres mei? &c. Est & alia subiectionis forma, qua quiddã veluti ab aduersario nobis obiectum concedimus, sed subijcimus aliud, quo illius obiectionem ad nos detorquemus. Virg. Æneid. 9. Sed periisse semel satis est, peccare fuisset Ante satis. Item, difficilis est labor discendi linguas sed necessarius. Alterum enim hic velut aduersario obiectum, alterum eidem opponimus. Fit denique subiectio, cùm quæstio quæstioni opponitur, quale est illud ad Rom. cap. 3. Si iniquitas nostra iustitiam dei commendat, quid dicemus? nunquid iniquus est deus? absit, alioqui quomodo iudicabit deus.

Alia subiectionis species.

Alia subiectionis forma. Verba Turni.

Alia subiectionis forma.

hunc

bene mundum? Habet autem hoc schema nonnihil affinitatis cum Erotemate, Dialogismo, Occupatione, & cum Dubitatione. Nec ad vnam orationis cõmoditatem vtilis est. Facit ad perspicuitatem, & ad vehementiam siue grauitatem, & ad docilitatem. Graeci ἀνθυποφορὰν καὶ ἀντεισαγωγὴν appellant. Est autem ἀνθυποφορὰ per sermonis exceptionem obiectio, ἀντεισαγωγὴ verò contraria inductio & oppositio, cùm aliquid difficile, & contrarium confirmus. Vt Cicero de rege Ptolemaeo, Difficilis ratio belli gerendi, at plena fidei, plena pietatis. Vsus sub iectionis.

Exclamatio est, qua conficit significationem aut doloris aut indignationis per hominis, aut vrbis, aut loci, aut temporis, aut rei cuiuspiam cõpellationem. Cicero Philip. 2. O tempora, ô mores, ô me miserum. O incredibilem audaciã. O impudentiam prædicandam. O fœditatem hominis flagitiosam. O impudentiam, nequitiam, libidinẽ non ferendam. O miserum te, si intelligis: miseriorem, si non intelligis. O audaciam immanem. O hominẽ nequam. O impudentiã singularẽ, quid videras. O tecta misera quam dispari domino, &c. O detestabilem hominẽ. Hoc schema monet acriores affectus, sed in loco adhibitum. Nam stati ab exclamatione ordiri, aut in re frigida tollere vocem, dementium est. Verum vbi res magnas persuaseris, vbi iam animos auditorũ inflexeris, tũ locus erit exclamationi, quam tamen nec frequentem esse oportet, nec diuturnam. Neq; tibi tantum exclamatio est, vbi auditur ô, neq; satis est ad exclamationẽ, quantum potes inclamare ô, qua vox est asinorum, sed

Exclamatio ἐκφώνησις.

Omoia.

Erasm.

sed quotiēs impotens affectus erumpit, ibi demum est
Rom.7. *exclamatio. Vt Paulus, qui multa locutus de inuin-*
cibili carnis imbecillitate, tandem exclamat, Infelix
ego homo, quis me liberabit de corpore hoc mortis
obnoxio? Ea nōnunquam inseritur per parenthesim.
Velut, Heu piget ac pudet. Aut, Deum immortalē,
q̄ nihil vsquam tutum in rebus humanis. Horresco
referens. Væ duritiæ cordis humani. Conduplicatur
aūt vehementia, si accesserit apostrophe. Tale est il-
lud D. Bernardi, cùm asinum, quē cōscendit Domi-
nus, interpretatus esset carnem nostram indomitam,
ac spiritui rebellem, exclamat: Conscende ac preme
hunc asinum nostrū domine Iesu. Ita Æneas Virg.
Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?
Huc pertinent Imprecationes, Græci ἀρειὰς vocant.
Vt, Væ vobis scribæ & Pharisæi, &c. Item Obtesta-
Aen.3. *tiones Græcè λείσεις. Virg. Per ego has lachrymas,*
Aen.4. *dextramq́, tuā te, &c. oro. Item Ominationes. Idem*
Dido. *Æne. 10. Turno tempus erit, magno cùm optauerit*
emptum Intactum Pallāta, Deniq́, tota παθοποιΐα
Pathopœia *affectuum motio ac varietas. Qui quidem affectus à*
schema *circumstantijs, ab habitu, ætate, fortuna, loco, tempo-*
amplificationis. *re, causa, modo, materia, & personis peti solent, quo-*
Li.Sat.4. *rum formas in Virgil. Macrob. ad amussim adnota-*
per.6. ca. *uit, & literarum studiosus horū discrimina in bonis*
auctoribus per sese obseruabit, Ab infantia. Virg.
Continuò audire voces, vagitus, & ingens
Aen.6. *Infantumq́, animæ flentes in limine primo,*
Quos dulcis vitæ exortes, & ab vbere raptos
Abstulit atra dies, & funere mersit acerbo.

A Se-

A Senecta. Idem: Dauni miserere senectæ. Et, Ducitur infelix aeuo confectus Aletes. A conditione, Idem. Aen. 4. Hoc solum quoniam nomen de coniuge restat, &c. A persona. Cic. O me miserum. O te infelicem: reuocare me tu in patriam Milo potuisti per hos, ego te in patria per eosdem retinere non potero? Idem in eadem. Frustra, inquit, mei suscepti labores. O spes fallaces, ô cogitationes meas inanes, &c.

Aen. 12.

Pro Milone.

Insultatio (exclamationi affinis, Tropis Ironiæ, ac Sarcasmo non admodum dissimilis) hoc modo definitur: Est qua alicui contumeliose quiddam nec sine irrisione opprobramus. Ita Dido Virgiliana:

Insulta

Insequere Italiam, ventis pete regna per vndas:
Spero equidem mediis, si quid pia numina possunt,
Supplicia hausurum scopulis.

Phædra Ouid. scortum nephandum,
Inunc & meritæ lectum reuerere parentis,
Quæ fugit et factis abdicat ille suis. (Iuu. Sat. 12.

Inunc & ventis animam committe dolato
Confisus ligno, digitis à morte remotus
Quatuor aut septem, si sit latissima teda.

In auarum.

Teda pro naui siue tabula ex picea arbore.

Dubitatio Græce ἀπορία est cum perplexi animi, dubij hæsitamus, quidnã potissimum inter duo pluraue dicendũ sit aut faciẽdum, hoc modo: Obfuit eo tempore plurimum reipub. Consulum siue stultitiã siue malitiam dicere oportet, siue vtrunque. Item: Quare quonam te digno moribus tuis appellem nomine? Eloquar, an silea? Maro. Crudelis mater magis an puer improbus ille. Terent. Vbi quæram, vbi conuestigem, quem percõier, quam insistam viam, incertus

Διαπόρησις.

Quã viã.

certus sum? Item: Quò me vertam? quos appellam? vnde implorem opem? Item: Copia rerum facit, vt dubitem vnde exordiar, quæ primo aut vltimo loco dicam? Vtrum, illi his malis erepto gratulari debeã potius, quàm nostram vicem deflere, qui tantum Ecclesiæ lumen amiserimus, nondum statui. In hoc homine quid potissimum admirari debeã, hæsito, malitiamne an impudẽtiam, an vecordiam. In ipso statim initio dubius sum, quo nomine vos alloquar, commilitonũm an hostium. Vtris potius indignandum, vt qui te ad hoc facinus instigarunt, an tibi qui talium improborum consilijs, quàm bonorum virorum monitis obtemperare malueris. Cicero Act. 7. Quid primum aut accusem, aut quærar iudices?

Inopinatũ Paradoxũ. Inopinatum, Paradoxum, παράδοξον. dubitationi adfine. Et cùm negamus nos potuisse, vel suspicari vel opinari. Vt Pollio. Nunquam credidi fore, Iudices, vt reo Scauro, ne quid in eius iudicio gratia valeret, precarer. Eiusmodi sunt in quibus mirandi verbis vtimur. Libẽter autem, vt à reliquis affectuũ verbis, ita à paradoxo seu dubitatione ordimur. D. Paulus, Miror quòd tam citò transferimini.

Gal. 1.

Communicatio. Communicatio, ἀνακοίνωσις. est cùm aduersarium consulimus, aut cum iudicibus quid faciendum sit, aut quid factũ oportuerit, deliberamus: hoc modo: Si idem casus tibi incideret, cedo quid faceres? In hoc turbulentissimo rerum statu, date consilium, quid mihi censetis faciẽdum? Hic tuam appello conscientiam, an ferres hoc ab alio factum, quod tibi nũc vis esse impune? Cato: Cedo si vos in eo loco essetis,

quid

quid aliud, feciſſetis? Ter. Tu ſi hic eſſes, aliter ſentias. Quid ſi tua res ageretur? quid ſuaderes? Cic. in Verr. Quid deinde? Quid cenſetis, furtum furtaſſe? aut prædam aliquam? Hoc ſchema Dubitationi ferè adſimile, habet q; vim vrgendi ac obiurgandi. Act. 7.

Permiſſio eſt, cùm aliqua iudicibus æſtimanda relinquimus, aliqua nonnunquam aduerſarijs quoq; Habet hoc Schema aut exprobrationem, aut diſſimulationem, aut aſſeuerationem, aut fiduciam. Aſſeuerationem habet illud Calui in Vatinium: Perfrica frontem, & dic te digniorem, qui prætor fieres, quàm Catonem. Fiduciam habet quod Petrus Apoſtolus reſpondit concilio interminanti, ne poſtea verba facerent de IESV: An oporteat magis obedire hominibus quàm Deo, vos ipſi iudicate. Vehementer enim confidit cauſæ ſuæ, qui non veretur aduerſario permittere iudicium. Tale eſt illud Eſa. 1. Venite, & arguite me, dicit Dominus. Et Chriſtus in Euangelio: Quis ex vobis arguit me de peccato? Cicero, & poſt illum Trapezuntius paulò aliter definiunt, ſed in eundem ferè ſenſum. In hunc modum: Permiſſio eſt, cùm dicendo oſtendimus nos rem aliquam alterius poteſtati concedere: ſic, Quoniam omnibus rebus ereptis, ſolum mihi ſupereſt animus & corpus, hæc ipſa, quæ mihi de multis ſola relicta ſunt, vobis & veſtræ cõdono poteſtati. Interdum non leue momentum habet auditorem, ſiue iudicem, vel ad benevolentiam inclinandum, vel ad miſericordiam, ſi demonſtremus nos omnem fiduciam in ipſius æquitate collocaſſe. Ex eodem

Permiſſ

finte manat hoc schema, quo & Cõmunicatio, vnde ei haud est absimile. Tale est & illud, Vobis iudico cogitandũ relinquo, quid hinc Resp. detrimenti acceperit. Sunt ex Gracis, qui hoc schema ἐπιτροπὴν, alij συγχώρησιν siue συγχώρησιν appellari aiunt.

Licentia

Licentia (παῤῥησία loquendi libertas) est cum in oratione libertate veluti abutenes, auctoritatem nobis et fidē conciliare studemus. Præstat hæc ne offendas libertas: vnde et in hoc adhibetur, vt mitiget liberius dicta, ne offendant auditorē, hoc modo: Ignoscite, si videbor æquo liberius dicere. Et, Si vos offendit sermo liberior, illis magis æquũ est indignari, quorum improbitas, vt hæc dicerem, perpulit: Item: Si molesta est orationis acerbitas, cogitate graues morbos non sanari leuibus pharmacis. Item: Durius loquor, sed huc me compellit vestri charitas. Dicam inuitus, nequaquã dicturus, nisi esset in rem vestrã. Vsus est hoc schemate D. Pet. in actis: Viri fratres, liceat ad vos audenter loqui de patriarcha Dauid, &c. Mitigatur etiam libertas illa loquẽdi extenuatione mali aut admixta laude. Sic D. Paul. Galatarum, crimen per se atrox elenat, culpam reijciens in pseudapostolos, qui illorũ imposuerãt simplicitati, nec fraudem tamen, sed fascinationem appellat. Latet interdum sub hoc Schemate adulatio. Vt est illud Cic. Suscepto bello Cæsar, gesto etiam ex parte magna, nulla vi coactus, consilio et voluntate mea ad ea arma profectus sum, quæ erant cõtra te sumpta, &c. Hic nõ solum ad vtilitatem Ligarij respicit, sed magis laudare victoris clementiam non potest.

Ita Petr. actio. 2. & 3.

Pro Ligario.

Anter-

Auersio ἀποστροφή, est cùm sermonem abijcimus, quibus loquebamur, auertentes, ad aliam personam seu præsentem seu absentem, vel iam olim defunctam cõuertimus. Ita M. Tullius a Cæsare ad Q. Tuberonem sermonem flexit, *Quid enim tuus ille Tubero in acie Pharsalica gladius agebat? &c.* Virgil. *Sciadas duros bello, & te maxime Cæsar.* Item, *si quis de vanitate mundi verba faciẽs subiungeret, O mũde, quàm blanda sunt, quæ promittis, quàm amara quæ reddis.* Et de peccato loquens exclamaret: *O mendax peccatum, quàm dulcia pollicebaris initio, quanto nunc alio loqueris tuis cassibus inuoluto.* Et Prudentius, *O tortuose serpens, &c. In his personã rebus assingimus. Hoc Schemate vti licebit, cum oratio feruet, et ad concitandos affectus mirè conducit, si in loco ac scitè adhibeatur.* Et Fabius hanc figuram auditores vehementer mouere ait, *siue cùm aduersarios inuadimus, vt in prædicto Ciceronis exemplo. Quid enim ille tuus Tubero, &c. Siue cùm ad inuocationem aliquam cõuertimur: vt idem, Vos enim iam ego Albani tumuli atque luci, etc. Siue ad inuidiosam imprecationem: Vt, O leges Portiæ legesq; Sempronia, &c. Frequens apud Ciceronem ac nobile schema.* Auersio. Geor. 2. Pro Milone.

Prosopopœia (προσωποποιΐα Confirmatio, Personæ fictio) *est cum rebus inanimatis personam, sermonem aut auditionem homini cõgruam tribuimus. Hæc imitatur Tropos, cùm res exanimes, veluti animatas trãsformat. Hoc modo Prodicus auctore Xenophonte virtutem finxit ad voluptatem: Horatius* Prosopopœia.

fortunam. Et Ouidius in hac mirus est. M. Tullius patriam cum Catilina expostulãtem induxit. Socrates apud Platonem in Critone, leges fingit dissuadentes, ne se furtim subducat à carcere. Dauid Psa. 113 alloquitur mare, flumen, montes, et colles, atq; hos facit respõdentes: A facie Domini mota est terra. &c. Similiter Baruch. 3. Stellæ autem dederũt lumen in custodijs suis & lætatæ sunt, vocatæ sunt, & dixerunt, adsumus. Breuiter, hoc schemate regionibus & vrbibus, alijsq; rebus inanimis sermonẽ affingimus, tum ipsis virtutibus aut vitijs, similibusq; rebus personam damus. Quin & hoc hominum absentiũ personas, quasi adsint, introducimus. Etiã iam olim defunctos è sepulchris excitamus, ac veluti in scenã producimus. Deum deniq; ipsum ac diuos loquentes facimus. Ita Micheas propheta, Deum introducit cum populo suo expostulantẽ. Hæc liberius fiunt in Pœmatibus, in Tragœdijs, Comedijs, ac Dialogis. Plutarchus Gryllum porcum cum Vlysse disputantem facit. Virgilius & Homerus famæ personam attribuunt, Ouidius somno ac terræ. &c. Plurimùm confert & ad varietatem & ad granitatẽ orationis, tum auditoris animum vehementer excitat, modò rerum magnitudo postulet huiusmodi fictionem.

Lib. 1. Ode. 25.

TERTII ORDINIS SCHEMATA: Quibus non modò figuratur oratio, sed simul etiam tum verbis tum sententijs amplificatur.

Amplificatio triplex.

PRincipiò autem obseruandum, Amplificationis vocabulum triplicem apud Rhetores vsum habe-

re,

re. Vt M. Veltkirchius in secundum Erasmi cõmentarium de Copia rerum annotauit. Primò in verbis est amplificatio, cùm videlicet grauior quàm pro re significatio ac maior emphasis deligitur, siue atrocius verbum proprij loco subijcitur. Vt cùm occisum dicimus, qui sit cæsus. Latronum, qui sit improbus. Mutum, qui nihil responderit, &c. De qua in Copia verborum capit. 27. Secundò, in rebus ipsis, nempè cùm orationis corpus rerum varietate locupletatur ac figuratur, siue id duorũ pluriũmue dictionũ aceruo fiat, siue sententiarum cõgerie, vt sunt omnia huius tertij ordinis schemata. Tertiò vsurpatur pro peculiari huius ordinis Schemate eleganti ac splendido. De hac amplificatione Fabius libr. 8. cap. 4. & Erasmus post eũ in nona dilatãdi ratione admodum clarè ac perspicuè disserunt. Hæc, mea quidem sententia, à secunda significatione parùm aut ferè nihil distare videtur, nisi quod sub hac quædã schemata, veluti subiectæ species, comprehenduntur: vt sunt: Interpretatio, Incrementum, Congeries, Contentio, Comparatio, Correctio, & Ratiocinatio.

Interpretatio συνωνυμία, est cùm multa verba eiusdẽ ferè significationis eidẽ attribuuntur, hoc modo, Rempub. radicitus euertisti, ciuitatem funditus deiecisti. Cic. in actione pro Ligario, Quid enim tu⁹ ille Tubero districtus in acie Pharsalicã gladi⁹ agebat? cuius latus ille mucro petebat? qui sensus erat armorum tuorum? quæ tua mens? oculi, manus, ardor animi? Quid cupiebas? quid optabas? Quà, multæ hic voces sunt idem ferè significãtes, gladius mucro,

Fabio cõgeries verborũ nominatur. Exesis.

arma sensus meus, animus, cupiebat, optabat. Tum quod sententiæ eodem spectantes, distringere in acie gladium, latus petere, sensus armorum. Ita Virgil. Quid puer Ascanius, superatne & vescitur aura ætherea, nec adhuc crudelibus occubat umbris? Nihil hic aliud quæritur, nisi an adhuc supersit Ascanius seu ex affectu rem eandem ter expressit. Potest & ita hunc modum definiri: Synonymia, est verborum aut sententiarum rem pene eandem velut inculcantium multiplicatio. Hoc schema Ecclesiastæ frequenter usui erat, quoties res poscit affectum.

Incrementum

Incrementum αὐξησις Auxésis, est quoties gradibus aliquot pervenitur nō modo ad summū, sed interim quodāmodo supra summū. Hoc modo, Verbis illum primo contumeliorum plenus adortus est, deinde stricto gladio multis vulneribus sauciauit, tandem vulnere in tempora inflicto atrociter occidit. Ita M. Tul. in 5. actione in Verrem. Facinus est, vincire ciuem Rom. scelus, verberare: parricidiū, necare: quid dicam in crucem tollere? Hic vltra summum peruēnum est. Ad summum sic: Matrem tuam occidisti, quid dicam amplius? matrem tuam occidisti. Increscit et citra dictionem oratio, dum cursu quodam grauius grauiusq; semper aliquid insequitur: vt, Pecuniam, honores, regnum, vitā denig, patriæ charitas te contempsit. Cic. in 2. Philip. de vomitu Antonij: Orem non visu modo fœdam, sed etiam auditu. Si inter cœnam in tuis immanibus illis poculis hoc tibi accidisset, quis non turpe duceret? In cœtu verò populi Rom. Negotiū publicum gerens, Magister equi-

tum,

ium, cui ructare turpe esset, is fructis esculentis vinum redolentibus gremium suum, et totum tribunal implenit. Hic singule voces incrementum habẽt. Est & hoc incrementi genus, cùm tanquã per fictionem inferiora quæ sunt augemus, vt illa maiora videantur: vt, Hanc rem tam æquam, si quilibet ignoto abs te peteret, tamen ignoto recusare non debebas: nunc erat pater, & pater sic meritus.

Congeries

Cõgeries συναθροισμὸς Coacernatio, est dictionum res varias significatium enumeratio. Quale est illud ad Rom. 1. plenos omni iniquitate, malitia, dolo, fornicatione, auaritia, malignitate, contentione, &c. Differt à Synonymia, quia in hac vnius rei est multiplicatio, in illa multarum rerum congeries. Dissidet quoq; ab incremento, quod hic gradibus quibusdam ab imo ad summum vsq; pernenitur, illic absque graduum ordine confuse res varia coacernãtur. D. Paulus ad Gal. 5. Fructus spiritus est, Charitas, gaudiũ, pax, lenitas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, temperantia. A Græcis etiam Επιτροχασμὸς dicta, id est, summaria percursio siue collectio.

Contentio

Contentio seu contrarium Græce ἀντίθετον, siue ἀντίθεσις, est cùm per contraria amplificamus: siue cũ singulis verbis, tũ sententijs: vt, Seruani nõ extinxi. Habet assentatio iucunda principia, eadem exitus amarissimos adfert. Item. Inimicis te placabilem, amicis inexorabilẽ præbes. Paulus Rom. 8. Si secundum carnem vixeritis, moriemini: sin spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Item, Litera occidit, spiritus viuificat. Itẽ, In otio tumultuaris, in tumultu so- 1. Cor. 3.

lus es otiosus. In re frigidissima cales, in feruentissima friges. Tacito cùm opus est: clamas, cum loqui conuenit, obmutescis. Ades, abesse vis; abes, reuerti cupis. Hoc schema cum primis elegans est, quo vix alio crebrius in varieganda locupletandaq; oratione Oratores vtuntur.

M. Veltkirch.

Comparatio

Comparatio *est, quæ petit augmentum ab inferioribus, quæ si magna sunt omnium opinione, maximum apparcat necesse est, quòd amplificatum volumus. Vel est cùm à maioribus exaggeratis sumitur coniectura de minoribus exaggerandis: hoc est, cùm minora maioribus, facilia difficiliorib⁹, indigna multô indignioribus comparamus, vel etiã præferimus, nõ argumentandi, sed tantùm ornãdi gratia. Fit autem Comparatio vel fictione vel exempli collatione. Fictione, quam ὑπότεσιν vocat, vt in prima parte exempli Cice in incremento supra commemorat: fingit enim hoc inter cœnam accidisse priuato. Eiusdẽ est illud in Catilinam: Serui me hercle mei, si me isto pacto metuerent, vt te metuunt oẽs tui, domum meã reliquendam putarem. Collatione exempli, quoties proposito velut simili exemplo efficimus, vt id quod exaggeramus, aut proximum illi, aut par, aut maius etiam videatur. Velut Cicero pro Cluentio, cùm exposuisset Melesiam quandam à secundis hæredibus pro abortu pecuniam accepisse, Quanto est, inquit, Opianicus in eadẽ iniuria, maiore supplicio dignus. Siquidem illa cum suo corpori vim attulisset, seipsam cruciauit: hic autem idem illud effecit per alieni corporis cruciatum. In hoc genere non solum tota totis,*

Comparatio fit duobus modis. In Antonij vomitum. Locus à minore. Pauci serui cõferuntur vniuersis ciuibus.

sed

sed etiam partes partibus comparantur. Sicut Cicero pro Milone: An verò vir amplissimus Scipio, Tyberium Gracchum mediocriter labefactãtem Reipub. priuatus interfecit: Catilina orbem terræ cædi atq; incendio vastare cupientem, nos consules perferemus? Hic & Catilina Graccho, & status reip. orbi terrarum, mediocris labefactatio, cædi & incendijs & vastationi, & priuatus, consulibus comparatur. Fabius Comparationem schema esse negat, cùm sit interim probationis, interim etiam causæ genus. At nihil vetat ex ijsdem locis peti amplificationem aut ornatum, ex quibus petitur probatio. Neque nouum est res easdem ad diuersos vsus accommodari. Fit præterea comparatio interdum vno gradu, vt in exemplis iam dictis: interdum pluribus, & huius illud erit exemplum: Si quis homo gratis tibi donaret in singulos annos censum mille drachmarum, non hunc ex animo diligeres, ac pro virili tua gratiam referre studeres? Si quis hospes te suo ære redemisset è misera seruitute Barbarorum, aut è tetro carcere liberasset, an non eum virum adamares, ac per omnem vitã coleres? Si quis in prælio, aut in naufragio perituru̇m sua virtute seruasset, an nõ eum hominem numinis loco coleres, professus nullam vnquam parem sibi gratiam abs te referri posse? Quæ igitur ingratitudo est, Christum Deum & hominem, qui te condidit nobilissimam secũdum angelos, creaturam, cuius rerum debes, quicquid habes: qui tibi præter corporis alimoniã gratis donauit iustitiam gratis impartit sui spiritus dona, qui pro te cũ Satana pugnauit, qui

Li. 9. ca. 2. ferè in calce.

Cõparatio fit vno gradu & pluribꝰ.

te

te totum non ære, sed suo sanguine redemit: qui super hæc omnia ad cœlestis regni consortiũ inuitat, sic negligere, auersari, sic quotidiè criminibus offendere, ac pro tanta beneuolentia tantam cõtumeliam reponere? Hic pluribus gradibus increuit oratio à minoribus.

Alia cõparationis forma.

Ad comparationem pertinere videtur & illud, cum, quæ omnium opinione grauia sunt, & à nobis exaggerata, rursus extenuantur, collata cum eo quod augemus. Ita Cicero in Verrẽ. Leuia sunt hæc in hoc reo. Metum virgarũ Nauarchus nobilissima ciuitatis pretio redemit, humanum est: alius ne feriretur, pecuniam dedit, vsitatum est. His dictis atrox quoddam & immane facinus expectat auditor, ad quod collata, quæ per se sunt crudelissima, Humana dicuntur & vsitata. De personis hoc erit exemplum: Omnium iudicio laudatissimus imperator fuit Traianus, laudatior Antonius philosophus: at Imperator noster Carolus hosce multis passibus longoq; interuallo à tergo relinquit. Ité, Nero sextus omnium consensu princeps sceleratissimus fuit, at hunc pra Turca humanum principem diceres.

Judas is now an honeste man. &c. *Eadem ratio valet in amplificãdis virtutibus ac vitijs. Veluti si quis ad pietatem adhortetur, post eaquam extulit cætera commoda, quæ pietatem comitãtur, tranquillitatem mentis sibi bene conscia, libertatem spiritus, habere pacem cum deo, communionem cum omnibus sanctis, pro seruo diaboli factum esse filium Dei, solatium spiritus, quod propheta negat ab homine posse concipi, subijciat: Quid his maius? quid honorifi-*

rificentius? Quid fœlicius cogitari optarine potest? Et tamen hæc leuia videri possunt, si conferantur ad illam beatam immortalis vitæ hæreditatẽ, quæ certò manet omnes, qui hic pietatem colunt. Eadem ratione poterit augeri impietas: imò quicquid est fugiendum aut expetendum.

Correctio ἐπανόρθωσις, est quæ tollit, quod dictũ est, & pro eo quod magis idoneum videtur reponit. Vel est quæ posteriori comitatæ prius positum emendat. Vt Theologus, imò Mastrologus. Crudelis homo, at ne homo quidem. Cic. in Ver. Actũ. 3. Non n. furem, sed raptorẽ: non adulterũ, sed expugnatorem pudicitiæ: nõ sacrilegum, sed hostẽ sacrorum religionumq; : non sicariũ, sed crudelissimum carnificẽ ciuiũ suorumq; in vestrũ iudiciũ adduximus. ¶ dẽ Actione. 7. O clementiã populi Rõ., seu potius patientiam miram ac singularem, &c. Politianus: Noui quanta propensione atq; adeò inductione animi prouinciam duram, & inexplicabilem susceperis, &c. Particulæ huic exornationi idoneæ sunt, imò, imò potius, quin potius, atq; adeò seu potius, &c. ¶ tẽ, Quod si hospites iste suos rogasset, imò innuisset modò, facile morem gessissent. Item: Perfricuit ille frontem, imò nec frontem quidem habet. Rutilius μετάνοιαν vocat. Est figura quædã cum priora elegans, huius confinis, qua sententiæ vim corrigit: hanc Rufinianus ἀφόρισμον. Fabius reprehensionẽ vocat. Vt Cic. pro Mil. Quas ille leges, si modò leges nominandæ sunt, ac non potius fœces vrbis & pestes reipu. Item: Punitus est, quanq; illa non pœna, sed prohibitio sceleris fuit. ¶ tem: Cicer inquam,

Correctio

Epist. 14. lib. 1.

Reprehensio. ἀφόρισμος.

inquam, si hoc eos appellari nomine fas est.

Ratiocinatio.

Ratiocinatio est, per quam rem coniectura à signo aliquo aut circumstantia sumpta amplificamus. Ex his enim, quæ sequuntur ac antecedunt aut coniuncta sunt, ratione quadam colligitur, quantum sit hoc, quod amplificatum volumus. Ex antecedentibus est illud Maronis de ventis ab Æolo emissis: Ac veluti velut agmine facto, Qua data porta ruunt, ac terras turbine perflant. Ex tam violenta omnium verorum eruptione colligimus, quæ saua sit futura tempestas in mari. Item: Ad genus humanũ à Satane tyrannide liberãdum, Deoq; vindicandum, Dei filius factus homo crucis supplicium pertulit. Hinc ratiocinamur, quàm horrẽda res sit peccatum, quàm misera seruitus mancipium esse satanæ: quàm metuenda ira dei, quanta dei charitas erga genus humanũ, quod tam admirabili ratione seruare voluerit, exẽplum est ex antecedentibus, si ad nos referatur: si ad eos, qui seruatoris aduentũ præcesserunt, erit ex consequentibus. Ex insequentibus est illud M. Tullij de vomitu Antonij: Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate. Videntur hæc otiosè dicta, cùm fauces, latera, & gladiatoria corporis firmitas nihil faciant ad ebrietatem: sed nequaquam otiosè sunt addita. Siquidem hinc ratiocinamur, quanto se vino ingurgitauerit in Hippiæ nuptijs Antonius, quod illa totius corporis firmitas non potuerit concoquere, sed vbi minimè decuit, vomitu coactus sit eycere, idq; postridiè: nam recentẽ cibum aut potum erumpere, non vsq; adeo rarum est. Item

Patiocinatio.

Aeneid. 1.

ex

tx to, quod Dauid tam dolenter defleuit interitum Abſolonis, colligimus quanta fuerit illius erga filium pietas, quem impium, & patri exitium molientem ſic deſideraſſet. Ex Coniunctis videtur illud Maronis de Polyphemo: Truncaq manu pinus regit et veſtigia firmat, graditurq per æquor Iam medium, necdum fluctus latera ardua tinxit, etc. hinc enim colligimus animo quanta fuerit totius corporis magnitudo, cùm manus pro ſcipione haberet pinum arboreã. Item ex illo quod Euangelica peccatrix inuocata irrupit in conuiuium ſuperborũ phariſæorum, illiusq ſpectantiũ unxerit pedes Ieſu, ac lachrymis rigatos, capillis ſuis exterſerit, eſtimamus quanta fuerit illis pœnitentia, quæ pudorem ac metum omnem excuſſerit fœmineũ.

Obſeruatiuncula.

Prædicta hæc ſchemata communi Amplificationis nomine appellare licebit.

Diminut

Diminutio μείωσις eſt qua perſonã vel noſtram aut rem aliquam venuſtatis, ſiue modeſtiæ, aut contemptus, interim etiã perſuadendi ac mitigandi gratia extenuamus. Hæc amplificationi ac eius ſubiectis formis, paulo ante præſcriptis, ex diametro diſſidet. Quæ tum utimur, cùm nos noſtros ac noſtra verecundè, modeſtè, & quaſi diſſimulanter arroganciæ ac odij vitandi gratia eleuamus. Præterea cùm aduerſarij perſonam aut rem in contemptum rapere ſtudemus. Poſtremo cùm rei alicuius perficiendi difficultatem extenuari ac ampliari percupimus. Eſt autem duplex Diminutio, verborum ſcilicet ac rerum. Ad verborum diminutionem pertinent Hypocoriſtica

Diminutionis triplex.
1
2
3
Diminutio dupl.
Diminutio verborum.

stica contemptus ac blanditiarum: vt homuntio plebecula, fraterculus, atq; alia, quæ vtilitatem ac probrum ingerunt. Vt Cicero hominem semissem, terræ filium, Virgil. Seminirum comitatum, Catullus percatas chartas vocat. Huc pertinent mitigandi, siue extenuandi locutiones: veluti quoties læsisse dicimus eum, qui vulnerauit. Item attigisse eũ, qui colaphum infregit. Ita in ludo se coram præceptore excusare solent. I did but scarse touche him, whan he smoote me that he tumbled me to the groũde. *Hoc pacto Euander Virgilianus super morte Pallantis: Nec vos arguerim Teucri nec fœdra, nec quas Iũximus hospitio dextras: sors ista senectæ Debita erat nostræ. Præterea quoties vitium nomine vicinæ virtutis eleuamus. Veluti cùm crudelem appellamus paulò seueriorem: imprudentem simpliciorem: adulatorem, comem siue affabilem: corruptam licentia ciuitatem, liberam, &c. Porrò Diminutio rerum iusta sententia ac oratione personam, aut rem extenuat, totidem ferè modis, quot formis amplificatio auget in contrarium ferè sumptis.*

Aen. 11.

Deminutio rerum.

Decrementũ.

Prima diminutionis forma, est per Decrementum, quo à maiorib. antea extenuatis minora deinde haud difficulter eleuantur. Sic Hannibal in primo de bello Punico secundo in concione, quà militibus suis Alpium iuga perhorrescentibus ad ea superanda animum adderet, earundem Alpium difficultatem atq; adeò impeditissimum iter ita extenuauit, illis ab oculos ponens inexhaustos ac periculosos itineris labores, quos ab occasu in ortum vsq; per Hispanias, sal-

tum Pyrenæum, ferocissimas Gallorũ gentes, ac Rhodani traiectum, forti animo ac victrice manu exantlarint, tum Alpes habitari, coli, gignere, ac alere animantes, legatos quos ceruant, non pennis sublime elatos Alpes transgressos, nullas montium altitudines cœlum cõtingere, nec inexuperabiles humano generi esse, &c. Secunda forma fit per comparationem in hũc modum. Cicero artem militarem, qua Murena præstitit, scientiæ iuris ciuilis, qua Seruio Sulp. familiaris fuit, anteponit. Hac extenuatione & Christus vti videtur, cùm omnes homines adhortatur, vt excusso mundi iugo prima quidem specie blando, sed re vera longè miserrimo molestissimoq; iugum suum, quod facile, commodum, humanum, ac blandum sit, subire velint. Siquidem mundi cultores hoc Christi iugum vt insuauissimũ ac molestissimum, cane peius & angue abhorrẽt, vt est in prouerbio: at Seruator noster illud suis multis hic gratiarũ charismatis, certa spe præmiorum, immortalitatis ac vitæ cœlestis promissione suaue leueq; reddidit. Tertia forma fit per Ratiocinationem, vbi contemptum efferimus rei ex aliquo signo circunstantiaue minore, quæ sit priore leuior. Vt si quis diceret quempiam Thrasonem, militem in castris adeò militariter strenuum ac fortem, vt crepitum foliorum, atq; adeò vmbram suam metuat. Quarta forma est congeries, cùm multa, quæ vtilitatem ac contemptum præ se ferunt, conceruamus: vt Cõuitia, probra, cõtumelias. Sicut Menedemus inquit, In me quiduis horum conuenit, caudex, stipes, &c. Ita Christus à perfidis Iudæis audiuit

Diminutio cõparationis. Pro Murena.

Iugum Christi, est vita Euãgelio digna.

Diminutio per ratiocinationẽ.

Diminutio per congeriẽ.

Damoniacum, Samaritanum, ἄνθρωπος Φάγος, καὶ οἰνοπότης, τελώνων φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. M. Tullius mirus est artifex tam in extenuando q̄ in amplificando, etiā in modesta, ciuili, verecunda, dissimulatoriaq; diminutione. Illud in diminutione euenendum, ne sit acerbior atq; amarulentior, quā nihil est apud honestos viros odiosius. Multò etiam efficacior ac gratior est extenuatio offensionis ironica, veteratoria ac dissimulatrix irrisio, quam aperta nimis atq; irata illa insectatio. Irrisiones. n. Syri multò sunt gratiores in Demeam, quam Demea Tragica conuitia. Et Cicero falsè plerunq; in aduersarios ludere solet. Quàm comiter Graeculos testes, illorumq; testimonia eleuat in oratione pro L. Flac. Complura tibi Fab. li. 6. ca. 4. de risu & facetijs suppeditabit.

Cautio in extenuatione obseruāda.

Gradatio.

Gradatio κλῖμαξ, est enim consequentia membra ab ijsdem ordiuntur verbis, casu plerunque mutato, quibus accedentia clauduntur. Vel est, quoties ita per gradus oratio distinguitur, vt dictio finiens particulam præcedentem, ineobet sequentem, hoc modo: Nā qua reliqua spes libertatis manet, si illis et quodlibet, licet: & quod licet, possunt: & quod possunt, audent: & quod audent faciunt: et quod faciunt nobis molestum nō est? Item: Aphricano industria virtutem, virtus gloriā, gloria emulos comparauit. Ad Rom. 5. Scientes, quod afflictio patiētiam pariat, patientia verò probationē, probatio, autem spem, patiō spes non pdefacit, &c. Item: Ver propellit æstatem, æstatem excipit autūnus, autumno succedit hyems. Item pueritiam excipit adolescentia, adolescentiam iuuentus,

iuuentus, iuuentutem ætas virilis, virilem etiam se-
nectus, senectutem mors, mortem immortalitas. Ætem
negligentia parit errorem, error lapsum, lapsus fla-
gitium, flagitium consuetudinem, consuetudo impu-
dentiam, impudētia mentem reprobam, mens repro-
ba desperationem. Tale est illud Pauli. Caput mulie-
ris vir, viri caput Christus, Christi autem Deus. D.
Ioan. Euangelista mirè hoc schemate delectatus est:
In principio erat verbum, &c. Habet hoc schema Gradatio-
multū leporis, venustatis ac iucūditatis: facit ad acri- nis vsus
moniam quoq;, siue per correctionem aut amplificatio-
nem fit. Per correctionē illud est Ciceronis. Hic ta-
men vixit, vixit? imò etiā in senatum venit. Per am-
plificationem sic: Occidisti amicum, amicum, inquā,
occidisti, & occidisti non ferro sed veneno, veneno
aūt omnium præsentissimo, lingua tartarea
veneno intinctā. Vsus illius etiā est haud inusitatus,
quando res gradus habet, velut in genealogijs recen-
sendis, aut in serie magistratuum sibi succedentium.
Exemplum est apud Homerum non inelegans de scep- Iliad. 6.
tro, quod à Ioue ad Agamemnonem vsq; deducit.

Commutatio (Fab. ἀντιμετάθεσις, Sulpitio Vi- Commutatio
ctorino μετάθεσις) est cum inuertitur aliqua senten-
tia per contrarium. Vt, Esse oportet vt viuas, non
viuere vt edas. Cuiusmodi poemata volebam face-
re, non possum: cuiusmodi possum, nolo. Si pœma lo-
quens pictura est, pictura tacitum pœma debet esse.
Item: Non possidet pecuniam, qui seruit pecuniæ,
sed qui seruit pecuniæ. Item: Non homo propter
sabbatum, sed sabbatum propter hominem factum. Marc. 2.

Item illud Lacenæ, quæ rogata an ad virum accessisset: Non, inquit, sed ille ad me. Item: Si quid turpe facias cũ voluptate, voluptas abit, turpitudo manet: si quid honestum facias cum labore, labor abit, honestum manet. Ad Ro. 1. Si circumcisio præuaricatoris præputium fit, consequitur, vt præputium legis obseruans fiat circumcisio. Aristo. Beati quorum fortunæ sapientia, & quorum sapientiæ fortuna suppedixat. Et hac fiunt Enthymemata. Nam Rhetori Enthymema ex contrarijs confit.

Plutar. in Apoph.

Synœciosis

Synœciôsis συνοικείωσις, est cùm contrarium cõtrario tribuitur, vel quando duæ res diuersæ simul colliguntur. Vt: Idem peccant prodigus & auarus, quia neuter rebus rectè vtitur. Sic labor est etiam ipsa voluptas. Item: Tam deest auaro quod habet, quàm quod non habet.

Ex Mimis P. Syri.

Regressio

Regressio, ἐπάνοδος, est cùm semel propositum iteratur, ac diuersum quiddam in partibus diuisis significatur. Virg. Æn. 2. Iphitas & Pelias mecum, quorum Iphitus æuo iam grauior, Pelias & vulnere tardus Vlyssi. Item: Vicerunt Romani, vicerunt, mari Carthaginenses, terra Gallos. D. Paulus 2. Cor. 2. Christi odor sumus Deo, alijs quidem odor mortis in mortem, alijs autem odor vitæ in vitam.

Occupatio Præteritio Paralepsis

Occupatio, Præteritio, Paralepsis, παράλειψις, est cùm simulamus nos aliquid præterire, aut nõ scire, aut nolle dicere, quod tum maximè dicimus: vel cùm in transcursu dicimus, quod nos dicere velle negamus. Pertinet ad eã Amplificationis speciem, quæ fit per cõparationem. Nam si per se magna sunt, quæ

dici-

dicimus nos nolle cõmemorare, ut citius ad id quod grauius est perueniamus, increscit illud, cuius cõparatione illa negligimus. Vt: Non hic commemorabo quã breuis, quam interta, quot malis hec vita sit obnoxia, quot exposita periculis: vt horũ nihil sit, quid est, nisi somnium, si ad illã cœlestẽ vitam cõparetur? Rursus: Nõ est mei pudoris occultorũ scelerum lernã mouere, sinã domesticas illorũ sordes in tenebris latere, satis est ipsos sibi conscios esse: de manifestis tantùm loquar, quæ nemo nescit, & de quibus ipsi tantũ non gloriãtur. Pudet me dicere, quod istos non pudet facere. Venit ad nos pastor, pene dixeram depastor. Hæc sunt edicta Regis, nolim etiam dicere Tyranni. Itẽ: Non dico te à socijs pecunias accepisse, nõ sum in eo occupatus, quod ciuitates, regna, domus oĩum depeculatus es, furta, rapinas omnes tuas omitto. &c.

Præsumptio, Præoccupatio, πρόληψις & προκατάληψις est cùm id quod obijci potest, prius quã obijciatur anticipamus. Id neq; in alijs partibus rhetoricæ orationis parum est, sed proœmio præcipuè cõuenit. Ita Cicero in proœmio Milonianæ causæ, & pro Archia Poëta, Et cœlestis Orator D. Paulus ad Rom. 3. cum antè tum gentes tum Iudæos accusauerat pariter peccati, præoccupauit quæstionem: Quid igitur interest inter Iudæos & gentes? Schema est omnibus scriptoribus necessarium, vt consilia cogitationesq; hominum apud sese dispiciant.

Transitio μετάστασις, est cùm paucis monemus quid dictum sit, & quid postea simus dicturi. Fabius Interfationem vocat: An vnderstandinge. Docenti

Presumptio Preoccupatio.

Transitio

Li. 4. ca. 2 De narratione.

In copia verborũ cap. 53.

centi per accommoda est, reuocãs in memoriam quod dictum est, & paucis ostendens quid sit dicendum. Hoc modo: Audistis quæ ante acta sunt, accipite nũc quæ insequuntur. Huius octo sunt formæ. Sumitur
1 enim aliquando ab æquali: vt, At erant hæc iucundissima, neq; minus voluptatis attulerunt illa. Inter-
2 dum ab inæquali: Sed hæc vtcunq; ignoscenda, illud quis ferat? Audistis grauissima, sed audietis grauiora. A simili: vt, Hæc perfida designauit, cuius gene-
3 ris sunt & illa, quæ nuper Romæ patrasse dicitur. A contrario, Sed hæc priuatim, nunc quæ publicè. Ha-
4 ctenus quæ domi gessit, nunc quæ sub signis. Sed hæc iuuenis peccauit, nunc senis virtutes audietis. A di-
5 uerso: De moribus habes, nunc de doctrina reliquum
6 est vt dicamus. Quasi per occupationẽ: Iam ad reliqua properabimus, sed si prius illud vnum adiecerimus. Per reprehensionem: Verùm de his plus satis.
7 Quorsum nos trãsuersos abripuit dolor? ad rẽ redeamus. Quid his immoror? ad id quod est huius causæ ca-
8 put festinet oratio. A cõsequentib. siue relatiuis: Habes q̃d in illum cõtulerim beneficiorũ, nunc quã gratiam mihi retulerit audi. Quid pollicitus sit expositum est, nunc quid ille præstiterit paucis accipite.

Causa. Causa ἀτιολογία. est cùm propositi alicuius statim causam subijcimus. Cic. ꝓ Archia poëta, statim ab initio: Si q̃d est in me ingenij, aut si qua exercitatio dicẽdi &c. vendicabit iure Archia. Causa: Fuit enim mihi princeps ad suscipiendã rationẽ horũ studiorũ, &c. D. Paul. ca. 8. Caro nõ implet legẽ. Nam qui secundum carnẽ sunt, qua carnis sunt adfectant,

Con-

Confessio παρομολογία, est cùm multa aduersario cõcessimus, ac vnum tandẽ inferimus, quod omnia prius concessa euertit: hoc modo, Esto sanè fueris illi aliquando amicus, eodem vsus præceptore, in vno eodemq; versatus contubernio, ijsdem studijs addictus, deambulationis indiuiduus comes, secretorum deniq; omniũ conscius: quid tum? an non hæc omnia amicitiæ indicia hoc vno facinore nuper adeò turpiter per te designato intermori atq; adeò tota inter vos gratia dissilire potuit? Vsurpatur in coniecturalibus, & argumentũ verius est quã schema. At in cõfesso est, vnam eandemq; rem ad diuersa accommodari posse.

Dicæologia, δικαιολογία est cùm æquitatẽ causamur, & nostram causam vt æquã defendimus, hoc modo: Lapsus sum, sed adolescens, ac inter hos versatus, inter quos non potui non corrumpi. Ita Æn. 1. Furor arma ministrat. Alij διάνοιαν vocãt. Tale est ἀναγκῖον apud Rut. vt: Amicum deserui, sed coactus à legibus: conseruandi amicitiæ fidem cordi meo veluti trabali clauo infixam, dum per leges licuit: nunc ab illo alienauit me nõ voluntas, sed legum vis.

Definitio ὁρισμὸς, est qua rei alicuius proprias amplectimur potestates breuiter & absolutè. Hic notabis puer, non oẽm finitionem esse schema, sed ferè illam quam Dialectici κατὰ διαφορὰν vocãt, quando videlicet in vocabulis differentia quæritur, hoc modo: Nõ est ista diligentia, sed auaritia, ideo quòd diligentia est accurata conseruatio suorum, auaritia iniuriosa appetitio alienorum. Item: Nõ est ista fortitudo, sed temeritas: propterea quòd fortitudo est con-

Confess

Dicæolog

Excusatio.

διάνοια. Quod vitari nequit siue quod aliter fieri non potest.

Definitio ἀναγκαῖον.

contemptio laboris & periculi cum ratione vtilitatis, & compensatione commodorum: temeritas verò est, cum inconsiderata laborum perpensione gladiatoria periculorum susceptio. Item, Iste rex non est, sed tyrannus, quod rex religioni studet, subditorum mores emendat, illorũ vtilitati ac reip. tranquillitati omnibus modis consulit: iste verò suum curat, & omnia ad suum ipsius non subditorum commodum refert, id quod tyranni proprium est. Item, Non est repudium, sed diuortiũ: quòd illud quidem fit, cùm futuri matrimonij sponsalia dissoluũtur, hoc verò, cùm inter coniuges nuncium mittitur vt diuortant.

Alias perpessione.

Hypotypôsis. ὑποτύπωσις est quando persona, res, locus, tempus, aut aliud quippiam tum scribendo tum dicendo ita verbis exprimitur, vt cerni potius ac corã geri, quàm legi, quàm audiri videatur. Hæc etiã ἐνάργεια Enargia, Euidentia, Illustratio, Suffiguratio, Demonstratio, Descriptio, Effictio, Subiectio sub oculos appellatur. Hoc schema ad orationis euidentiã, ad iucunditatem, ad quoscũq; etiam affectus mouendos confert. Adhibetur autem vel amplificandi, vel ordinandi, vel delectandi gratia. De hoc schemate D. Eras. Cõment. de Copia. 1. ca. 5. diligẽtissimè scripsit. Sub hac hypotyposi cõprehenduntur Prosopographia, Prosopopœia, Pragmatographia, Topographia, Topothesia, & Chronographia.

Hypotypôsis. διατύπωσις. Deformatio.

Prosopographia. Prosopographia φροσωπογραφία Effictio est cùm persona hominis tũ veri, tum fabulosi à forma, à comparis habitu, à moribus, ac alijs circunstãtijs, ad id quod agit appositis, veluti pictura quadam describitur

bitur, atque ab oculos ponitur. Exempla vera ab Historicis, ab Oratoribus: fabulosa à Poëtis petenda sunt, qui hæc affatim suppeditabunt.

Prosopopœia. Prosopopœia, est cùm rei sensu carenti ac mutæ personam tidè idoneam fingimus. Cuiusmodi sunt Stultitiæ apud Erasmũ, Virtutis ac voluptatis, quas Prodicus sophista apud Herculem inter sese decertantes facit, vt auctor est Xenophon. Item, Mortis ac vitæ, quas Enn. in Satyra contendentes inducit, teste Fab. Item Calumniæ apud Lucianum, apud eũdem Eruditionis & Statuariæ. Occasionis apud Ausonium, Fortunæ apud Horat. & Q. Curtiũ, Cupidinis apud Moschũ, Penias et Plutũ apud Aristophanẽ, Iustitiæ apud Chrysippum, referente Gellio, Philosophiæ apud Boetium Seuerinum, Lamiæ apud Politianũ, Virtutũ ac Vitiorum pugnã apud Prudẽtium. Item Musarum, Gratiarum, Furiarum, Bellonæ, Sphingis, Scyllæ, Charybdis, ac similium apud Poëtas. Et de hac quoq; suprà dictum est.

Pragmatographia. Pragmatographia, πραγματογραφία. rei descriptio est cùm id quod fit aut factum est, omnib⁹ fucatum coloribus ab oculos ponimus, vt audiremus suo lectorem, iam extra se positum, velut in theatro, auocet. Veluti si quis expugnatam ciuitatem dicat, cuncta nimirum in summa complectitur, quæcunque talis fortuna recipit, Vt Fabius ait, At si aperias hæc, quæ vno verbo inclusa erant, apparebunt effusæ per domos ac templa flamma, et ruentium tectorum fragor, & ex diuersis clamoribus vnus quidem sonus: aliorum fuga incerta, alij in extremo complexu suorum

rum coherentes: & infantium fœminarumq; ploratus male vsq; in illũ diem seruati fato senes: tum illa prophanorum sacrorumq; direptio: efferentium prædas, repetentiumq; dicursus, & ante suũ quisq; prædonem catenati, & conata retinere infantem suum mater: & sicubi maius lucrum est, pugna inter victores. Licet enim hæc omnia complectatur euersio, minus est tamen totum dicere q̃ omnia. Hactenus Fab. Huiusmodi exẽplorum nusquam non magna copia: præsertim apud Poëtas, & Historicos Poëtis proximos. Hoc tamen genus descriptiones præcipuè constant circunstantiarũ explicatione, earũ præsertim, quæ rẽ oculis maximè subijciunt, ac moratã reddunt orationẽ. Sũt præterea descriptiones turbinum, tẽpestatũ aut naufragiorũ &c. Reliqua in Copia rerum.

Topographia τοπογραφία *est vera, dilucida, ac significans locorum descriptio. Ab hac frequenter narrationum sumitur exordium, non à Poëtis modò, verùm etiam ab Historicis, & apud Oratores nonnunquã incidunt. Huius generis est, quoties tota loci facies veluti spectanda depingitur. Vt vrbis, montis, regionis, fluminis, portus, villæ, hortorum, amphitheatri, fontis, specus, templi, luci. Vt est Carthaginis & portus apud Maronem descriptio: apud Plinium in epist. Laurentis villæ: apud Statium Surrentinum Polij, & Tiburtinum Manlij, &c.*

Topothesia τοποθεσία, *est ficta ac fucata loci depictio, cùm locus aliquis ponitur, qui nusquam terrarum est. Vt est sedes Somni apud Ouid. domus Famæ, & regia Solis apud eundem. Inferorum & Caci do-*

Meta. 11.
Meta. 12.
Meta. 2.

ci domus apud Virg. Teneri apud Statium. Domus apud Lucian. Regia Psyches apud Apuleium, &c.

Aen. 6. 8.

Chronographia χρονογραφία est aperta ac circumstantijs colorata temporis descriptio. Unde non raro narrationis sumitur initium. Nonunquam delectandi dumtaxat gratia abhibetur. Velut quoties Poeta dicit, noctem, auroram, aut crepusculum exprimunt: Quanquam ne hæc quidem omnino otiosè debent adhiberi. Quod genus est illa Virgiliana: Nox erat, & placidum carpebat fessa soporem Corpora per terras, sylvæq; & sæva quierant Æquora, cum medio volvuntur sydera lapsu: Cum tacet omnis ager, pecudes, pictæq; volucres: Quæq; lacus latè liquidos, quæq; aspera dumas Rura tenent, summo posita sub nocte silenti Lenibant curæ, et corda oblita laborum. Pertinet enim hæc nocturna quietis descriptio ad amplificandum Didonis dolorem, qui ne tum quidem conquiescebat, cum cætera omnia quietem agerent. Nam mox sequitur: At non infelix animi Phœnissa, nec vnquam Soluitur in somnos. Veris, hyemis, autumni, æstatis, vindemiæ, instituj, saturnalium descriptiones, ad hoc genus pertinent, quæ sæpè numero valent & ad probationem. Mixta sunt illa, quoties temporum qualitatem exponimus, puta pacis, belli, seditionum, factionum, Monarchiæ, Democratiæ, &c.

Asino aureo à fronte.

Chronographia.

Aene. 5.

Observatiuncula.

Absoluta Hypotypôsis est, qua ex speciebus illius tam dictis omnibus cõstat. Qualis est Horatij Satyra 8. lib. 1. In ea Horat. primo locum exquisitarum describit. Deinde tẽpus. Tum Priapi ac Maleficarum

rum personas, Postremo et sacrificium, et fugam crepitu territarum mirè exprimit.

Expolitio. Expolitio Ἐξεργασία *est cùm idem, sed alijs subinde verbis, orationibus, sentētijs, figuris auctum dicimus. Et est duplex, scilicet verborum & rerum. Verborum expolitio Interpretatio dicitur & Συνονυμία, qua de supra. 69. Expolitio rerum, est cùm vnam atq; eandem rem alijs atque alijs modis tractamus, & in ea hæremus ac immoramur, ita tamen, vt aliud atque aliud dicere videamur. D. Erasmo non tam schema est, quàm argumētandi genus. Et reuera expolitio nihil ferè aliud esse videtur, quàm expolita probatio, vel argumentatio explicata. Porrò copiosissima expolitio septem constat partibus: Propositione, ratione, duplici sententia, cui ratio item duplex subijci potest, contrario, simili, exemplo, & cōclusione. Exemplum erit huiusmodi: Sapiens nullum pro Repub. vitabit periculum: Ideò quod sæpè fit, vt cùm pro Repu. perire noluerit, necessariò cum republica pereat. Et quoniam sunt omnia commoda à patria accepta, nullum incōmodum pro patria graue putādum est. Ergo qui fugiūt id periculum, quod pro Repu. subeundum est, stultè faciunt. Nam neque effugere id possunt, & ingrati in ciuitatem reperiuntur. At qui patriæ pericula suo periculo propellunt, hi sapientes putandi sunt. Cùm & eum quem debent honorem reipublicæ reddunt, & pro multis perire malunt, quàm cum multis. Et enim vehementer est iniquum, vitam à natura acceptam per patriam cùm seruaueris, naturæ cùm cogat reddere, patriæ*

Propositio.
Ratio. 1.
Ratio. 2.
Sētētia. 1 Ratio.
Sētētia. 2 à contrario.
Ratio. 1.
Ratio. 2. à contrario.

cùm

cùm roget nõ dare. Et cùm possis cum summa virtu- Ratio. 3.
te ac honore pro patria interire, malle per dedecus
& ignauiam viuere pro amicis et parentibus, ac ca- Ratio. 4.
rissimis necessarijs adire periculum cùm velis pro re-
publica, in quo & hoc illud sanctissimum patriæ nomen cõti-
nuetur, nolle in discrimen venire. Itaque vti contem- Simile.
nendus est, qui nauigãdo se quàm maxim maunlt in-
columem: ita vituperandus, qui in reipublicæ discri-
mine suæ saluti plus quàm communi consulit. Nauc Collatio
fracta multi incolumes fuerunt: ex naufragio patriæ, similitu-
saluus nemo potest enatare. Quod mihi videtur De- dinis à
cius intellexisse, qui se deuouisse dicitur, & pro le- maiore.
gionibus se in hostes immisisse medios. Unde vitam Exemplũ
amisit nõ perdidit. Res enim vilissima maximam re- Sententia.
demit: vitam dedit, accepit patriam: amisit animã, Ratio
potius est gloria, quæ cum summa laude prodita ve- sententiæ.
tustate, quotidie magis enitescit. Quod si pro Repu. Conclu-
debere accedere periculum, & ratione demonstra- sio.
tum est, & exemplo comprobatum, hi sapientes sunt
existimandi, qui nullum pro salute patriæ periculum
vitant. Reliqua libro Rhetoricorum ad Herennium
quarto: In Copia rerum capite 16. Et in Commenta-
rijs M. Veltkirchij.

Distributio μερισμός. Est cùm genus, vel totum, Distribu
vel subiectum, per enumerationem specierum, par-
tium sine accidẽtium dilatamus. Nascitur hoc sche-
ma à loco generum ac specierum, totius ac partium.
Prima est locupletandi ratio in 2. Cõmentario Eras-
mi de Copia rerum: vt, Rem vniuersam luxu perdi-
dit. Illud totum, per plurimas possessionum formas

am-

amplificare licebit hoc modo: Quicquid vel patris vel matris nomine hæreditate obuenerat: quicquid aliorum affinium morte aduenerat: quicquid ex vxoris dote, quæ quidem neutiquam erat vulgaris, accesserat: quicquid ex legatis accreuerat (accreuerat autem permultum:) quicquid ex Principis acceperat liberalitate: quicquid peculij castrensis conflauerat: pecuniam omnem, vasa, vestes, fundos, agros, vnà cum ipsis & villis & pecoribus: breuiter, rem omnem seu mobilem seu soli: deniq; familiam etiam ipsam, fœdissimis scortorum amoribus, quotidianis commessationibus, sumptuosis obsonationibus, nocturnis perpotationibus, popinis, cupedijs, vnguentis, alea, lusibus, paucis diebus ita absumpsit, abliguriuit, absorbuit, vt ne teruncium quidem sibi reliquum fecerit. In hoc exemplo proposuit Erasmus primò propositionem totam complectens, deinde partium enumerationem, postremò complectionem propositioni synonymam, sed per partes explicatam atque diductam. Item, apud Ciceronem pro lege Manilia insignis est virtutum enumeratio, quæ in Imperatore requiruntur. Et in Catilinaria cõiuratione diuersi generis homines recensentur. Hoc schema à Cicerone lib. ad Herenn. 4. ab Erasmo item in Eccl. lib. 5. ita definitur: Distributio est quæ singulis personis aut rebus dispertitur quæ conueniunt. Vel cum in plures res aut personas negotia certa quædam dispertiuntur. Hæc non parum adfert decoris orationi, si commoda accedat breuitas, præsertim in præcipiendo: vt, Principis est toti Reip. prospicere: Procerum, salubri-

Alia finitio.

bus consiliys Principis sollicitudinem adiuuare: Magistratuum est, iniunctum munus bona fide gerere: Populi est, Principis ac Magistratuũ imperata fideliter obire: Episcoporum est, quæ ad pietatem faciunt modis omnibus promouere: Monachorum, pro salute eõm deprecari Dominum. Congemìnatur schematis gratia, si aliud accedat schema: vt, Otio corrumpitur ingenium, industria crescit & augescit. Frugalitas seruat rem, luxus dissipat. Diuitia docent arrogantiam, paupertas modestiæ magistra est. Imperitia cõfidentiam parit, eruditio timidos reddit. Ceremoniæ superstitionem alunt, fides & charitas pietatem. Diuisio.

Diuisio, διαίρεσις est quæ rem à re submouens vtramq; subiecta ratione absoluit, hoc modo: Cur ego nunc tibi obiciam quicquam? si probus es, non meruisti: si improbus, non commoueris. Item: Vel auaritia impulit, vel inopia: non auaritia, à quo vitio semper alienum declarat vitæ ratio: non inopia, quia largè suppetunt facultates: Item: Quid nunc ego de meis propriis meritis prædicem? si meminisse, obtundam: si oblitus es, cùm re nihil egerim, quid est quòd verbis proficere possim? Diuisio.

Sermocinatio, διαλογισμός est quæ cuique personæ sermonem affingit congruentem cum decoro. Veluti viro forti, tyranno, seni, puero, iuueni, &c. Definitur & hoc modo: Sermocinatio est, cùm aptè personam aliquam loquentem fingimus. Tales sunt passim apud Historicos cõciones, vt in T. Liuio & alijs est cernere. Item. Si nunc Patres orthodoxi, qui vitæ innocẽtia, et mundana diuinaq; eruditione claruerent Sermocinatio.

rherent in hanc vitam renocarentur, ac corruptissimos hominum mores, & præposteram Christianorum religionem viderent, nónne mox proclamaret: O tempora, ô mores, ô curuæ in terris animæ, & cælestium inanes: vultis ne vos de Christiano nomine gloriari? vbi vera fides? vbi syncera charitas? vbi Christiana pietas? vbi deniq; legum ac præpositorum reuerentia? ne nullus inter vos dogmatũ consensus, sed velut in dissono choro suam quisq; canit cantionem. Vbi Episcoporum ac pastorum Ecclesiarum charitas illa triplex, quam à D. Petro stipulatus est Christus ouium curã illi demandaturus? vbi Sacerdotum sobrietatis & castitatis amor? vbi tãdem populi voluntas optemperandi præceptis Christi, ac promptitudo obsequendi iis, quibus Deus ipse habenas Resp. administrandas demãdauit? Quid dicemus? Verbo tenus quidem vos Christianos esse, vita plus quam Ethnicos, &c.

Sententia. Sententia γνωμη, est quæ commoda breuitate demonstrat, quid in vita sit agendum, aut quid fieri soleat. Variatur hoc genus per omnes figuras: & si in loco apteq; interserantur, velut emblemata seu gemmæ potius, multiplicem cõmoditatem adferunt orationi, fidem & auctoritatem, dignitatem, iucunditatem & acrimoniã. Cauendum tamen, ne nimiũ sint crebræ: honestior enim vestis est gemmis distincta, quam tota gemmis operta: præterea ne fatuæ sint, aut stultæ, ne palàm falsæ, ne quouis loco insulcientur. Iam vt magni refert, quas gemmas, quo in loco inseras: ita plurimum interest, quod sententiæ genus

vbi

vbi intertexas. Vitandum & illud, ne præter decorum adhibeantur. Absurdũ enim fuerit, si quis adolescentulo, aut lenoni graues sententias, aut in re ludicra leuiq; Stoicorũ adhibeat paradoxa. Quisquis sententias dicit, quodammodo præcipit, ac leges præscribit. Quæ ex probatis ac celebrib. auctoribus proferuntur, in primis mouent; Porrò præcipua sententiarum genera octuplicia sunt. Primum, quod Vniuersale vocant, nullis circumstantijs implicitum: vt, 1
Omnes sibi melius esse malunt, quàm alijs. Secundũ, 2
quod ad rem refertur: vt, Nihil est tam populare, quàm bonitas. Tertium ad personam relatum: vt, 3
Principes, qui vult omnia cognoscere, necesse habet multa ignoscere. Quartum simplex est, cui nihil ad- 4
miscetur: vt, Nihil tenacius hæret, quàm quod pueri didicimus. Item: Non est fidendũ percontatori, quia garrulus idem. Quintum est geminatum: vt, Obse- 5
quium amicos, veritas parit odiũ. Sextum, quod ex 6
duabus sentẽtijs diuersis confit: vt, Mors misera non est, aditus ad mortẽ est miser. Septimum genus, sen- 7
tentia est recta, nihil habent tropi, aut alterius schematis: vt, Amico fideli nihil est quod possit comparari. Octauum, cui gratiã auget additus tropus aut 8
figura: vt, vsq; adóne mori miserum est? Ita Medea Ouidiana: Seruare potui, perdere an possim rogas? Est deniq; sententia quæ ad certam personam transfertur, vt iam sententiæ vim amittat. Velut illud Cicero. Nihil habet Cæsar tua fortuna maius quàm vt possis, nec natura melius quàm vt velis seruare quàm plurimos. Reliqua in 2. Cõment. Eras. de Co-

pia rerum, & apud Fab. lib. 8. cap. 5. Hic pertinent Apophthegmata, quæ sunt, definitore Erasmo, acutè dicta quædam & breuia, Oratorum, Ducum, Legatorum, Imperatorum: ac, vt semel dicam, illustrium virorum, de quibus idem octo libros in lucẽ edidit. Præterea qualiacunque veterum dicta, quæ ῥήσεις vocat, huc referri debent.

Acclamatio.

Acclamatio ἐπιφώνημα, est rei narratæ aut probatæ summa acclamatio. Quæ si cõmodè accinatur, multum habet aculeorũ. Narrationi accinitur illud Aenei. 1. Maronis: Tanta molis erat Romanam cõdere gentem. Probatæ rei, vt illud M. Tullij: Quorum igitur impunitus, Cæsar, tua clementia laus est, eorum te ipsorum ad crudelitatem acuet oratio? Schema est Epigrammatis admodum peculiare, vt in Epigrammate de Oue Lupi catulum vberibus alẽte: Naturæ haud vnquã vertitur officijs. Vtitur & Val. Maximus frequenter. Item Seneca suas epistolas fere claudit Epiphonemate. Apud Hieronymum, Ambrosium & Gregorium crebra reperiuntur Epiphonemata: velut hoc de Petro, qui dixit: Ecce reliquimus omnia. Multum reliquit, qui sibi nihil retinuit. Cõueniẽtius adhibentur in Epilogis, in quibus quæ præcipua sunt in toto argumento, infigunt auditorum animis. Aptè tamen & singulis partibus adhibetur interdum. Veluti si quis detestatus periurium: sic acclamat: Deum negat, quisquis per illud peierat. Aut dehortatus à temerè iurando sic accinat. Qui sine causa assueuit iurare, is & peierabit, si qua inciderit causa. Aut si insectatus vitium ebrietatis, hoc

Pro Ligatio.

modo

modo claudat: Cui placet ebrietas, placeat & insania. Item, qui humanitatis putat amicum porrectis poculis ad temulentiam adigere, idem humanitatem appellet, amico dementiæ venenum dare. Similiter adhortationem ad liberalitatem in egenos, ita licebit claudere: Qui pauperem subleuat, Christum demeretur, non hominem. Aut ita: Non donat homini, sed Deo fœnerat, quisquis opitulatur egeno. Cæterū vt gratiam habet, si commodè incidat, ita frequentia & affectatio tædium adfert, & quod grauius est, fidem abrogat dicenti.

Noema

Noëma Νόημα est cùm tectè significamus, quod auditor ex sese diuinet. Vel est obscurum dictum alicui appositum: vt, Hortensius negabat se vnquā cum matre aut sorore rediisse in gratia. Intelligitur enim nunquam illi cum matre aut sorore incidisse dissidiū. Item: Soror fratri, quem sæpius è ludo gladiatorio redemerat, dormienti præcidit pollicem. Ille cum sorore agit iniuriarū. Pro sorore itaq; dicitur iuueni: Dignus eras, qui integram haberes manū. Hic sermo videtur esse commiserantis, cùm exprobret potius seruile ingenium, qui toties frustrà redemptus, tandem pollice mutilatus ne posset esse gladiator, tamen cum benenola sorore agat iniuriarum. Ita D. Hieronymus in epist. ad Chromaciū: In mea, inquit, patria rusticitas vernacula, Deus venter est, & in diem viuitur: & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huic patellæ, iuxta tritum populi sermone proterbium, dignum operculum: significans Episcopum ad improbos populi mores accommodatum.

Intellectus.

ontinu atio.

Continuatio *est, densa & continens frequentatio verborum cũ absolutione sententiarum. Vel est plena & citra interualla verborum frequentatio cum absolutione & perfectione sensuum. Huius triplex usus est. In Sententia: hoc modo. Ei non potest multũ obesse fortuna, qui sibi firmius quam in casu praesidium collocauit. In cõtrario: hoc pacto. Nam si quis spei non multum in casu collocarit, quid est, quod ei magnopere casus obesse possit? In Conclusione: in hunc modum. Quòd si in eos plurimum fortuna potest, qui suas rationes omnes in casum contulerunt, non sunt omnia committenda fortunae, ne magnam nimis in nos habeat dominationem.*

Expeditio

Expeditio, *siue Enumeratio, est cùm rationibus compluribus enumeratis, quibus aliqua res aut fieri aut non fieri potuerit, cetera tolluntur, una relinquitur, quam nos intedimus, hoc modo. Neteſſe est cùm constet fundum istum fuisse nostrum, ostendas te, aut vacuum possedisse, aut vsu tuum fecisse, aut emisse, aut hereditate tibi obuenisse: Vacuum, cùm ego adessem, possidere non potuisti: Tuum vsu fecisse etiam nunc non potes: emptio nulla profertur: hereditate tibi, me viuo, mea pecunia venire non potuit: Relinquitur ergo, vt me viuo de meo fundo deieceris. Hoc schema argumentationi coniecturali quadrabit, vbi, negotij natura dabit facultatem.*

Frequentatio

Frequentatio συναθροισμός, *est cùm res in tota causa dispersa vnum coguntur in locum, quo grauior aut acrior fiat oratio. Vel est, cùm argumenta fusim ac sparsim tractata, velut in vnum fascem collecta*

lecta oculis subijcimus. Adhibetur attollẽdæ rei gratia, & Epilogis maximè conducit: hoc modo, A quo tandem abest iste vitio? quid est iudices, cur velitis eum liberare? Suæ pudicitiæ proditor est, insidiator alienæ: cupidus, intemperans, petulans, superbus: impius in parentes, ingratus in amicos, infestus cognatis, in superiores cõtumax, in æquos & pares fastidiosus, in inferiores crudelis, denique in omnes intolerabilis.

Exulcitatio. Est cùm & nos commoti dicere videmur, et auditoris animum commouemus: hoc modo, Quis est tam tenui cogitatione præditus, cuius animis tantis angustijs inuidiæ continetur, qui non hunc hominẽ studiosissimè laudet & sapientissimum iudicet? qui pro salute patriæ, pro incolumitate ciuitatis, pro Reipub. fortunis, quamuis magnum atque atrox periculum studiosè suscipiat, & libenter subeat. Equidem hunc hominem magis cupio satis laudare quam possim, idemq; hoc certò scio vobis omnibus vsu venire. Expolitionis forma est. Exulcitatio.

Commoratio sine immoratio, est cùm in loco firmissimo, quo tota causa cõtinetur, manetur diutius & cõdem sæpius redditur. Hac vti maximè conuenit, et est Oratoris boni maximè proprium. Huic exemplum satis idoneum subijci non potest, teste Ciceronе: propterea quòd hic locus à tota causa separatus non est, sicut membrum aliquod sed, tãquam sanguis profusus, est per totum corpus orationis. Commoratio.

Similitudo ὁμοίωσις Homœosis, est cùm aliquid ex re dispari simile ad rem quampiam traducitur. Vel, est quando res cum re ex similitudine cõfertur. Similitudo.

Mancinellus:

Fertur Homœôsis quoties sit similitudo,
Sunt species Icon, vt Parabola, & Paradigma.

Est cùm ex similitudine alicuius cogniti in aliquot incognitum deuenimus. Hoc schema plurimum lucis ac dignitatis adfert orationi. Interim etiam ad probationem multum cõfert. Huius exemplum erit: Vt grauissimè peccant, qui fontem publicum, vnde hauriunt omnes, veneno inficiunt: ita pessimè merentur de republica, qui principis animum pernitiosis consilijs deprauãt. Item. Quemadmodũ in periculosa nauigatione non ei committitur clauus, qui opibus aut nobilitate præcellit, sed qui gubernandæ nauis peritia cæteris præstantior est: ita non oportet principatum tradere ei, qui cæteris ditior sit aut genere clarior, sed qui prudentia & fide cæteros ante eat. Illud curandũ, vt similitudo quadret ad id cui adhibetur, ne sit sordida aut obscœna, ne accersatur à rebus auditori ignotis, ne itẽ dura & affectata, ne deniq; talis, vt statim in diuersum torqueri possit. Hoc schemate scatet vndiq; scriptura diuina. Inter Ecclesiæ doctores nullus hac figura largius vtitur, quã Ioannes Chrysostomus. Pro qualitate porrò similitudinis variabitur orationis character. Iucũdus erit, si à rebus iucũdis ducetur: hoc modo, Quẽadmodũ blandis flatibus, aspirante Fauonio, squalor & tristitia hyemis depellitur, omnisq; naturæ facies veluti noua iuuenta repubescit, arbores nouis ornantur frondibus, gramina blandè virẽtia varijs florum luminibus distinguntur, amnes labuũtur amœnius, Sol ipse totaq;

Iucunda similitudo.

cœli

cœli species mitiore aspectu dilectat oculos: ita simulatq; hominis animum afflauerit diuini spiritus gratia protinus abit vitæ prioris deformitas, proq; vitijs omnis vita decoris virtutibus enitescit, dicas eum feliciter venatũ. Grandis tum erit, cùm à rebus sublimibus trahetur. Huius exemplum erit illud, Sicuti deus cùm nullius egeat, tamen suapte natura gaudet omnibus benefucere: ita qui deum patrem appellant, debent gratis de omnibus quod in ipsis est, bene mereri. Grandis similitudo.

Porrò Acris dictionis hoc sit exẽplum, Expallescis ad afflatum aut morsum viperæ, & ad medicũ curris? quãtò magis horrenda turpitudo, quæ venenum habet omnibus viperis Præsentius, quãtoq; celerius quærẽda medicina? Acris. Sumitur à rebꝰ terribilibꝰ.

Cæterùm Mediocris characteris exemplum à rebus mediocribus sumendum: hoc pacto, Quemadmodum, qui iuxta Hesiodi cõsilium crebro parua paruis addunt, tandem euadunt beuites: ita qui in virtutibus semper ad meliora proficit, tandem perfectus euadit. Mediocris. Mediocris similitudo.

Postremò, Humilis siue submissæ dictionis hoc exemplum erit. Quemadmodum mendici si quid habent boni celant, sed pannos & vlcera ostendunt, quo spectantium benignitatem pronocent: sic nos oportet non iactare nostra beneficta apud deum, sed mala nostra profiteri, si velimus illius in nos misericordiam prolicere. Humilis similitudo.

Icon, Imago, Εικών. est cùm vel rerum vel personarum imago exprimitur. Vel est forma cum forma ex quadam similitudine collatio. Vel est oratio demonstrans corporum aut naturarum similitudinem. Corporum, vt Os humerosq; Deo simile. Natura- Icon, Imago. Vsus similitudinis.

turarum: vt, Duo fulmina belli Scipiada. Hoc schema nimium differt à similitudine, quum sit huius species. Nam similitudo adhibetur ad ornatum, ad voluptatem, ad persuadendum, ad euidentiã, ad granitatem, & ab omni genere rerũ ascisciturː imago tantum ab animantis forma ducitur, & ad rem vel amplificandam, vel oculis subiyciendam, quin etiam ad euidentiam, prauitatem, ac orationis iucunditatem facit: vt si hominem rapacẽ ac virulentum depingas, similem iubato draconi, qui oculis ardentibus, dentibus acutis, vnguibus aduncis, hiante rictu, per omnia volitet, circumspiciens si quem reperiat, cui possit aliquid mali faucibus afflare, quẽ ore attingere, dentibus dissecare, lingua aspergere, vnguibus dilacerare. Ité, Imperator nostri ignis aut solis instar armis relucens prælium ingressus est, ac more leonis hostes insiliit. Mancinellus:

Differũt similitudo & imago.

Ad formam formæ colla dicitur εἰκόν.

Parabola παραβολή Collatio, est similitudo sumpta ab his quæ fiũt aut quæ natura casuue rebus adiuncta sunt. Dicta parabola, auctore D. Hiero. quod alteri παραβάλλετε, hoc est assimulatur, &, quasi vmbra, prauiũ veritatis est. Parabola res lõgius, quæ cõparantur, repetere solet, nec hominum modo inter se opera similia spectantur, sed & à mutis atq; etiam inanimis interim huiusmodi ducitur. Cic. p Mure. Quod si è portu soluẽtibus, qui iam in portum ex alto inuehuntur, prædicere summo studio solent tempestatum rationem, & prædonum, & locorũ, quod naturæ ferì, vt his faueamus, qui eadẽ pericula, quibus

Parabola

Quæst. 6 ad Aglasiam.

nos perfuncti sumus, ingrediamur: quo metuendem animo esse oportet, prope iam ex magna iactatione terram videntem, in hunc cui video, maximas tempestates subeundas. Item, Nauis pro ventorum ratione velum tollens, aut contrahens, in hoc aut illud latus transferens. Parabola est quæ doceat sapientẽ tempore cedere oportere, ac rebus præsentibus sese commodare. Definitur & hoc modo: Parabola est comparatio rerum genere differentium. Quales in Euangelio multæ sunt. Quum igitur alicuius vulgaris rei cõparatione nostrum institutum illustramus, id proprie Parabola dicitur.

Paradigma παράδειγμα Exemplum, est enarratio exempli hortantis aut deterrentis. Fabius ita definit: Paradigma est rei gestæ, aut vt gestæ, vtilis ad persuadẽdum id quod intenderis cõmemoratio. Habent exempla magnam vim, & ad persuadendum et ad inflãmandos animos æmulatione virtutis. Adhibentur autem nõ sõlùm ad fidem faciendam, verùm etiam ad ornandam rem, ad illustrandam, ad augẽdam, ad locupletandã. Sunt porrò paradigmata aut vt similia, aut dissimilia, aut contraria. Rursum, aut vt maiora, aut vt minora, aut vt paria. Dissimilia siue inæqualia circunstantijs ferè constant. Sunt autẽ circunstantiæ, vt obiter dicam, partim rerum, vt causa, locus, occasio, instrumentum, tempus, modus, atq; id genus alia: partim personarum, vt natio, patria, sexus, ætas, educatio, & disciplina, habitus corporis, fortuna, conditio, animi natura, studium, anteacta, commotio, consilium, nomen. Cæterùm exem-

Paradig
Lib. 5. cap. 11.

Vsus schematis.

Circunstantiæ duplices, Græcè Perstaseis vocãtur.

Differũt similitudo & paradigma.

pla idem efficiunt quod similitudo: nec quicquam interest, nisi quòd hæc sumuntur à factis cũ auctoritate. Vt, Quemadmodum equus, si paulatim exerceas, redditur ad ferendos summos labores tolerantior: ita corpus hominis, si per gradus assuescat maioribus, tolerat quæ alius non auderet attingere: Simile est. Exemplum erit, Milo Crotoniates, qui singulis diebus ad aliquot stadia gestãda vitulum, eundem pòst taurum factum ad tantundem spacij facilè gestauit. Sumuntur autem exempla à personis siue veris siue fabulosis: præterea à brutis et inanimis. Habẽt enim bruta animantia naturæ ductu plurimas virtutum imagines: vt, Elephanti non coëunt, nisi in semotissimis locis, & fortè interuenientem occidunt. Quantò magis decet in congressu coniugum tametsi licito, multum adhiberi pudoris. Item, Delphini minores non sinunt vagari incomitatos: quantò magis oportet hominẽ liberis suis adhuc teneris adhibere pædagogum. Item, Vnaquæq; arbor alit quod genuit: decet igitur & matres suo lacte nutrire filios suos. Porrò exempla illa potissimum animos mouẽt, quæ sunt antiqua, illustria, nostratia, id est suæ cuiusq; gentis: & domestica, id est, sui cuiusq; generis. Historici ingẽtem vim exemplorum verorum, Poëta fabulosorum tibi affatim suppeditabunt.

Phi. lib. 6. cap. 8.

Digressio Fab. lib. 4. cap. 3. Erasm. 2. cõment. Auctor Fab. & Erasm.

Digressio παρέκβασις, est alicuius rei, sed ad vtilitatem causæ pertinentis, extra ordinem excurrens tractatio. Vocatur etiã Excursus, Egressio, Expatiandi genus, Egressus. Et quia hæc oratione maxime illustrat, ornat ac locupletat, haud immeritò illã huic

schematum ordini veluti appẽdicem adscribere placuit. Adhibetur autem vel laudandi gratia. Qualis est apud M. Tullium pro L. Cornelio popularis illa virtutium Cn. Pompeij commemoratio, in quam ille diuinus Orator, veluti nomine ipsõ ducis cursus dicẽdi teneretur abrupto quem inchoauerat sermone, diuertit. Aut vituperandi, aut orandi, aut delectandi, aut præparandi causa. Sumuntur autem ab expositione rerum gestarum, à descriptione locorum, regionum, personarum: item à tractatione fabularum, apologorum, præterea à locis communibus, &c. Porrò longius immorari licebit excursionibus vel in initio dictionis. Qualis illa Herculis Gallici apud Lucianum, & Lamiarum apud Politianum descriptio. Vel in fine, quo iam fessus recreetur auditor. Quemadmodum in Georgicis ferè facit Virgilius. In medio, si quando digredi licebit, celerius eò redeũdum, vnde digressus sis, nisi pars causæ iã absoluta digressionis ansam præbebit. Veluti post narratam causam: quò ad secuturam argumentationem auditor reddatur alacrior. Aut post probationem, siue omnino post locos inamœniores, quo tædium subtilitatis discutiatur. Aut nisi res ipsa locos huiusmodi suapte sponte afferat, qui inuitent ad diutius immorandum.

Digressione sex modis vtimur.

Vnde digressio petenda.

Vbi digressio locũ habeat lõgius immorãdi.

In medio orationis quomodo digrediũtur.

Longior erit digressio in orationis medio.

Hæc Erasmus barbariei in Germania nostra profligator, synceræ Latinitatis reparator, ac de omnibus literarum studiosis optimè meritus.

FINIS.

INDEX TROPORVM ac Schematum Alphabeticus.

Antonomasia 8
Abusio 10
Acclamatio 96
Acyrologia 11
Antiphrasis 11.16
ἄκυρον 11
Allegoria ibid.
Aenigma 13
Asteismus 15
Appositio 20
Aphæresis ibid.
Ablatio ibid.
Apocope 21
Abscisio ibid.
Antitheſis 22
ἀντιζυγον ibid.
Apoſiopeſis 25
Anaſtrophe 31
Antiptôſis 34
Aſyndeton 37
Appoſitum 39
Attributum ibid.
Alleotheta 42
Allœoſis ibid.
Anadiplôſis 50
Antiſtrophe 51
Articulus 53
Agnominatio 55
Antanaclaſis 56
Anthypophora 62
Antiſagoga ibid.
ἀπορία 63
ἀναπολόγωσις 64
Auerſio 68
ἀποστροφή ibid.
Amplificatio triplex 68
Auxeſis 70
ἀντιθετον 71
ἀντιθεσις ibid.
ἀφόρισμος 75
ἀντιμεταβολή 81
αἰτιολογία 84
ἀναγκαίου 85
Apophthegmata 96
¶ βραχυλογία 53
§ Catachreſis 10
Charientiſmus 16
Confuſio 33
Cacemphaton 36
Cacophaton ibid.
Cacoſyntheton 37
Circuitio 39
Circumlocutio ibid.
Conduplicatio 49
Converſio 51
Complexio ibid.
Copulatio 52
Compar 54

Com-

Communicatio 64
Conformatio 67
Congeries 71
Coacernatio ibid.
Contentio ibid.
Contrarium ibid.
Comparatio 72
Correctio 75
Commutatio 81
Causa 84
Confessio 85
Chronographia 89
Continuatio 98
Commoratio 99
Collatio 102
Circumstantiæ dup. 103
¶ Διάσυρμος, Dyassyr- (mus 16
Diducto 21
Diastole ibid.
Diæresis 22
Diacope 33
Dialysis ibid.
Dialyton 37
Duplicatio 52
Denominatio 56
Dubitatio 63
διαπόρησις ibid.
Dimunutio 77
διαλογισμὸς 81
διάνοια ibid.
Definitio ibid.
διατύπωσις 86
Deformatio ibid.
Demonstratio ibid.
Distributio 91
Diuisio 93
Digressio 104
¶ Eminentia 17
Excessus ibid.
Epentheſis 20
Ectasis 21
Ecthlipsis 22
Eclipsis 24
Epanalepsis 49
Epitheton 39
Epimone 42
Eleuatio 16
Emphasis 44
Empanalipsis 30
Epizeuxis 50
Επιφορά 51
Ερώτημα 75
Exclamatio 61
Επιφώνησις ibid.
Επιτροπὴ 66
Expexegesis 69
Επιτροχασμὸς 71
Επανόρθωσις 73
Επάνοδος 81
Excusatio 85

Εὐάρε-

Ἐνάργεια 86
Euidentia ibid.
Efficitio ibid.
Expolitio 90
Ἐξεργασία ibid.
Ἐπιφώλημα 96
Expeditio 98
Enumeratio ibid.
Exuſcitatio 99
Exemplum 103
Egreſſus 104
Excurſus ibid.
¶ Figura 5
Figurata conſtructio 24
Figura dupliciter ſumiter 47
Frequentatio 98
¶ Gradatio 80
γνώμη 94
¶ Hyperbole 17
Hyperbaton 31
Hyſterologia 32
Hyſteron proteron ibid.
Hyperbaton obſcu. 33.34
Hypallage 34
Hendiadis 35
Hirmos 38
ὁμοιόπτωτον 82
ὁμοιοτέλευτον 85
Ὑποτύπωσις 86
ὁρισμὸς 87
ὁμοίωσις 99
¶ Intellectio 7
Ironia 14
Illuſio ibid.
Interpoſitio 20.33
Interruptio 25
Inuerſio 11
Interciſio 33
ἰσόκωλον 14
ἱστορολία ibid.
Interrogatio 57
Imprecatio 62
Inſultatio 63
Inopinatum 64
Interpretatio 69
Incrementum 70
Illuſtratio 86
Intellectus 97
Immoratio 99
Imago 101
Icon ibid.
Irriſio 16
¶ Κατάχρησις 10
Κλίμαξ 80
¶ Liptote 41
Licentia 66
¶ Metaphora 6
Metonymia 7
Metalepſis 10

Mysterismus 15
Metaplasmus 19
Metathesis 23
Macrologia 30
Membrum 54
Μετάνοια 75
Μείωσις 77
Μετάσασις 83
¶ Nominis confictio 9
Νόημα 97
¶ Onomatopœia 9
Obticentia 25
Obtestatio 62
Ominatio ibid.
Occupatio 82
¶ Pronominatio 8
Paræmia 13
Prothesis 20
Paragoge 21
Precisio 25
Prolepsis 28
Pleonasmus 29
Perissologia 30
Parelcon ibid.
Parenthesis 33
Παροίμιον 13
Polysyndeton 37
Periphrasis 39
Paradiastole 46
Παλιλλογία 50
Πολύπτωτον 53
Prosonomasia 55
Παρηχία 56
Παρήχησις ibid.
Παρωνομασία ibid.
Πύσμα 58
Πυνθάνομαι ibid.
Παθοποιία 61
Paradoxum 64
Permissio 65
Παρρησία 66
Prosopopœia 67.87
Preteritio 82
Paralepsis ibid.
Preposteratio 32
Præsumptio 83
Præoccupatio ibid.
Προκατάληψις ibid.
Παρομολογία 85
Prosopographia 86
Πραγματογραφία 87
Parabola 102
Paradigma 103
Παρέκβασις 104
¶ Reticentia 25
Resumptio 30
Reuersio 31
Repetitio 48
Reduplicatio 50

Repre-

Reprehensio 75
Ratiocinatio 76
Regressio 82
¶ Schema 5.19
Synecdoche 7
Similatio 14
Sarcasmos 15
Superlatio 17
Syncope 20
Systole 21
Synalœpha 22
Synæresis ibidem
Syllepsis 27
Scelus 33
Synchysis ibidem
Subnutatio 34
Subalternatio ibid.
Schesis onomaton 38
Significatio 44
Subiunctio 50
Συμπλοκὴ 51
Similiter cadens 54
Similiter desinens 55
Subiectio 58
Subiectio sub oculos 86
Συγχώρημα ε 66
Συγχώρησις ibid.
Συνονυμία 69
Συναθροισμὸς 71
Συναιρεσιὸσις, συνοικείωσις 28
Suffiguratio 86
Sermocinatio 93
Sententia 94
Similitudo 99
¶ Tropus 5
Translatio 6
Transnominatio 7
Transsumptio 10
Transgressio 31
Tmesis 33
Tapinosis 35
Traductio 52
Transitio 83
Τοπογραφία 88
Τοποθεσία ibid.
¶ Vox aliqua tribus rationibus transferitur 6
Urbanitas 15
¶ Zeugma 26

FINIS.

BRITISH MUSEUM 23 OCT 1915